

1. Láthatár

Kockafejeket nevelnének –
Pap Melinda írása

2. Magánterület

Egyenruhás szabadság –
Markó Béla írása

4. Lélekjelenlét

Harmónia a szexuális
nevelésben –
Antal Erika írása

6. Láthatár

A Dâmbovița-parti
demokrácia esete az
oktatáspolitikával –
Lakatos András írása

10. Láthatár

Kampánnyal az anyanyelvű
oktatásért –
Pap Melinda írása

22. Láthatár

Elkezdődött a beiratkozás
az előkészítő osztályba –
Pap Melinda írása

23. Hivatalos

Diákszemmel

„Egész évben illatos leszek” –
a csíkszeredai József Attila Általános
Iskola kisdíákjainak véleménye

Tanterem

Forradalom utca 48:
erdélyi (idő)utazás nagy csaták helyszínein –
Antal Erika írása

Portré

Gyermekbarát tanítás,
avagy puhul a vaskalap (2.) –
Bálint Kinga Katalin írása

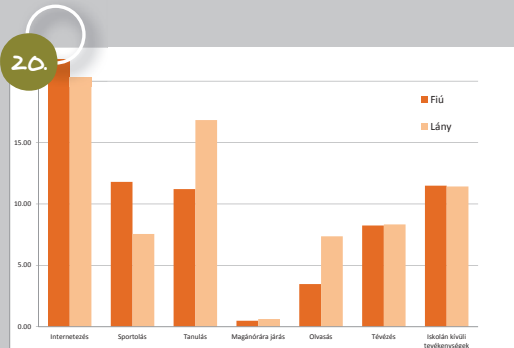
Tanterem

Tánc a vasútállomáson,
„szellemidézés” a szállodában –
Kerekes Edit írása

Lélekjelenlét

Alaposan meg kellene ismerni
a diákokat –
Kerekes Edit írása

Térkép

Az árnyékoktatás vizsgálata észak-
erdélyi és székelyföldi középiskolások
közében –
Olaru Iulia írása

16.

Bevezetés a kortárs vizuális művészetbe

2016

3.
SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2016. MÁRCIUS • 3. SZÁM

• Fotó: MAGMA

ISSN 2065-9725

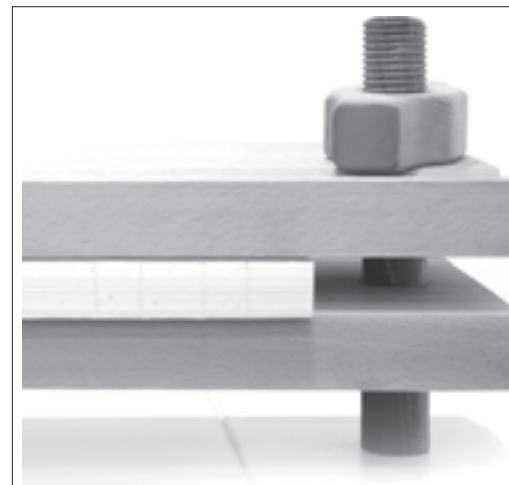
Tami és Matyi

MAGYAR ISKOLÁBA jár

Magyarul
könnyebben
és jobban
tanulhatsz
a suliban!

**DÖNTS TE IS
GYERMEKED JAVÁRA!**

MINDEN
MAGYAR
GYERMEK
SZÁMÍT

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

Kedves pedagógusok, jövődöbéli szerzők!

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatás* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**
- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásait az mko@communitas.ro e-mail címre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk: A Magyar Közoktatás szerkesztősége

www.communitas.ro

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://www.communitas.ro/interaktiv/kozoktatas/webcimen>.

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia • Felelős kiadó: Lakatos András
Telefon: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro
Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

A természettudományok és technikai ismeretek irányába mozdítanák el az 5–8. osztályosok új tantervét

Kockafejeket nevelnének

Az elméleti oktatástól a műszaki ismeretek, reáltudományok irányába mozdítanák el a hazai 5–8. osztályos oktatást azok az oktatási szakemberek, civilek, akik részt vettek az új kerettantervről szervezett közvitán. Az oktatási minisztérium keretében működő Neveléstudományi Intézet (ISE) összeállítása szerint a véleményt nyilvánító pedagógusok ugyanakkor úgy vélik, nagyobb hangsúlyt kellene fektetni az egészségügyi és szexuális nevelésre. Emellett az állampolgári ismeretek kiegészítéseként gazdasági, jogi, ökológiai, közlekedési, fogyasztó- és gyermekvédelmi tudással is felvérteznék az általános iskolásokat. A *Mediafax* hírügynökség beszámolója szerint a három kerettanterv-variánst kidolgozó intézet a javaslatok összegzése után megállapította, hogy a vitában részt vevő szakemberek, civilek zöme a második, a természettudományokat és a technikai ismereteket előtérbe helyező változatot tartotta a legjobbnak.

„A véleményt nyilvánító pedagógusok ugyanakkor úgy vélik, nagyobb hangsúlyt kellene fektetni az egészségügyi és szexuális nevelésre. Emellett az állampolgári ismeretek kiegészítéseként gazdasági, jogi, ökológiai, közlekedési, fogyasztó- és gyermekvédelmi tudással is felvérteznék az általános iskolásokat.”

Ciprian Fartușnic, az intézet igazgatója az eredmények ismertetésekor kifejtette, hogy a második tantervjavaslat a természettudományok és a technikai, műszaki ismeretek erősítését tűzi ki célul, de emellett nagy hangsúlyt fektet a fizika- és kémiaoktatására is. A másik

két, kevésbé népszerű variánsról közölte, hogy míg az első a jelenlegi kerettanterv folytatásaként értelmezhető csökkentett óraszámú, megkönynyítve ezáltal az elemiből az általános iskolába való átmenetet, a harmadik az ember és természet közötti kapcsolatra fekteti a hangsúlyt, és a történelem- és földrajzórák számának növelését tűzi ki célul.

Sokaknak egyik variáns sem tetszett

Ciprian Fartușnic részletes adatokról is beszámolt, mint elmondta, a kerettanterv közvitájába 18 255-en kapcsolódtak be, a véleményt nyilvánító 39,7 százaléka pedig a második tervezetre szavazott. Az első variánst a résztvevők 19,4, a harmadikat 27,4 százaléka ítélte megfelelőnek, a szakemberek 13,3 százaléka pedig úgy vélte, a minisztérium egyik alternatívája sem elfogadható. A közvitán részt vevő pedagógusok, civilek saját javaslatokat is megfogalmaztak, melyeket kiemlenek az intézet munkatársai, tette hozzá az igazgató. Az eddigi következtetésekről elmondta: a többség a status quo megtartását szeretné az óraszám arányos csökkentése mellett. Az intézetigazgató arra is kitért, hogy a pedagógusok javaslatai között szerepel a történelemórák számának növelése és a latinórák megtartása, amint azt korábban a Román Akadémia is kérte. További javaslat volt a számítástechnika tanításának valamennyi évfolyamra való kiterjesztése, legkevesebb két idegen nyelvnek az oktatása, illetve a technológiai nevelés bevezetése. A hozzászólók ugyanakkor kérték az anyanyelvi ismeretek elmélyítését – ennek keretében a román nyelvnek a jelenlegi óraszámúban való oktatását –, illetve azt, hogy a gyerekek heti egy órában szakemberrel beszélhessék meg gondolataikat.

Szexuális nevelés és jogi ismeretek

Az egészségügyi, szexuális, állampolgári, jogi, gazdasági, közlekedési, fo-

gyasztóvédelmi és gyermekvédelmi ismeretek átadására szintén számos javaslat érkezett, az oktatók emellett a választható tantárgyak arányát is növelnék. A közvitán résztvevőknek 63,5 százaléka volt oktató, 42 százalékuk pedig általános iskolai tanár. A hozzászólók 27 százaléka volt szülő és diák, míg a javaslatok 9,5 százaléka a civil

„A magyar szakmai és érdekvédelmi szervezetek a diákok tehermentesítését, a jelenlegi óraszám csökkentését kérték a szaktárcától. Ugyanakkor a kisebbségi oktatásra vonatkozóan arra is felhívták a figyelmet, hogy itt a román nyelvet speciális tanterv, tankönyv alapján kellene oktatni.”

szférából érkezett, derül ki az oktatási minisztérium alárendeltségébe tartozó intézet összesítéséből. Mint ismeretes, a magyar szakmai és érdekvédelmi szervezetek a diákok tehermentesítését, a jelenlegi óraszám csökkentését kérték a szaktárcától, rámutatva, hogy ez más európai országokban is így működik. Ugyanakkor a kisebbségi oktatásra vonatkozóan arra is felhívták a figyelmet, hogy itt a román nyelvet speciális tanterv, tankönyv alapján kellene oktatni, illetve a magyarórákat és a magyarságtörténetet kötelező tantárgyként kellene megjeleníteni. Azt is kérték továbbá, hogy a minisztérium vegye figyelembe: utóbbiak miatt a kisebbségi oktatás résztvevőinek jóval nagyobb az óraszámuk.

PAP MELINDA

Egyenruhás szabadság

Fel-fellángol manapság a vita arról, hogy kell-e kötelező egyenruha az iskolákban. Vannak érvek mellette, vannak ellene, de a többség rémülten utasítja el az ilyen javaslatokat, hiszen még sokan emlékeznek arra, hogy 1989 előtt testünket-lelkünket egyenruhába próbálták bújtatni. 1958-ban kezdtem az iskolát Kézdivásárhelyen, egy olyan korban, amikor a mondbeli görög rabló, Prokrusztész mintájára akartak mindenkit ugyanabba az

tól van értelme az életünknek, hogy pótolhatatlan és megismételhetetlen. Nos az én kézdivásárhelyi iskolámnak, ahova első osztálytól érettségig jártam, ugyancsak illeszkednie kellett ebbe a rendszerbe: a fiúknak érdes, sötétkék szövethől készült zakójuk és

„Ne értsen félre senki, nem mentett fel a vélt tehetség semmi alól, sem az egyenruhát nem hordhattam hanyagabban, sem a matematikaóráról nem lóghattam el. Mondjuk, a matematikaórával nem is kellene példálóznom, mert ráadásul szerettem a számokat, hosszú időn át egyszerre készültem költőnek és mérnöknek.”

• 1967: a tizedikes diák

ágyba kényszeríteni: aki túl kicsi, megnyújtani, és aki túl nagy, levágni belőle. Ilyen volt a kommunista egyenlőség eszméje: egyformára gyúrni azt, ami természetesen módon különbözik. Ezért is bukott meg ez az eszme, hiszen a különbözőség emberi lényegünk, at-

pantallójuk, a lányoknak kisebb osztályokban világoskék kötényruhájuk és apró kockás blúzok, később sötétkék kötényruhájuk, világoskék blúzok és végig fehér hajpántjuk volt. Ettől nem szabadott eltérni. Sőt kezdetben a fiúknak sötétkék, ellenzós egyensapkájuk is volt, aztán ez elmaradt. A bal karunkon pedig egy féltényérnyi szövet-

kockára hímzett karszámot viseltünk, erről lehetett azonosítani minket, ha például este hat óra után még kint járkáltunk valahol a városban, ami természetesen tilos volt. Ha egy tanár, aki esetleg nem ismert minket, meglátott, felírhatta a számunkat, és másnap fe-

• 1969: a tizenkettedikes diák

lelősségre vonhattak minket. Meg kell mondanom, nem emlékszem, hogy valaha is történt volna ilyesmi, de persze, tartottunk tőle.

És mégis: az egyenruha, a kimenési tilalom, az egyformaság látszata mögött egy szabad iskolában nevelkedtem. Nagy dolog ilyesmit mondani, de vállalom, mert akkor tanultam meg, hogy bármilyen külsőségeket is kényszerítsen ránk egy rendszer, végző soron az számít, tudunk-e egyenruhában is szabadon gondolkodni. És azt hiszem, a Kézdivásárhelyi Vegyes Elméleti Középiskolában (valahogy így hívták akkoriban, a vegyes azt jelentette, hogy koedukált, vagyis fiúk és lányok már együtt tanultak benne) sikerült megőrizni ezt a szellemet. Vagyis azt, hogy minden emberke különbözőnek születik, és egy dologban fontos az egyenlőség: az egyenlő esélyek biztosításában. Kisváros volt Kézdivásárhely, hogyan is lehetett volna pezsgő kulturális életet működtetni ott, volt egy kiváló festő házaspár, Kosztándiék, volt egy-két amatőr tájképfestő, volt néhány jó zenész, meg aztán egy fúvószenekar is, voltak amatőr színjátszók és körülbelül ennyi. De ami mindennél fontosabb,

Markó Béla 1951. szeptember 8-án született Kézdivásárhelyen. 1958-tól 1970-ig a kézdivásárhelyi iskola (ma Nagy Mózes Elméleti Líceum) diákja volt. 1970-től 1974-ig a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem bölcsészkarának magyar-francia szakos hallgatója. 1974-től és 1976-ig a marosszentannai általános iskola tanára. 1976 és 1989 között az *Igaz Szó* irodalmi folyóirat szerkesztője Marosvásárhelyen. 1989 és 2005 között a *Látó* irodalmi folyóirat főszerkesztője. Politikai tevékenysége: 1989-ben a Maros megyei RMDSZ alapító tagja, 1989–1990: a Maros megyei RMDSZ alelnöke, 1990–1991: az RMDSZ országos elnökségének

tagja, 1990–napjainkig: Maros megyei szenátor, újraválasztották 1992-ben, 1996-ban, 2000-ben, 2004-ben, 2008-ban. 1993 és 2011 között a Romániai Magyar Demokrata Szövetség elnöke. 1978-tól a Romániai Írószövetség tagja, 1990-től a Magyar Írószövetség tagja. Számos verseskötete, esszé- és prózákötete jelent meg. Verseit angol és román nyelvre is lefordították. Több magyar irodalom tankönyv szerzője. Megkapta többek közt a Román Írószövetség díját, a Füst Milán-díjat, Déry Tibor-díjat, József Attila-díjat, a Magyar Köztársasági Érdemrend nagykeresztjét. Nős, felesége Kós Anna. Gyerekei: Bálint (1975), Eszter (1978), Balázs (2000).

volt egy szinte megmagyarázhatatlan presztízse a tehetségnek. A városban is, és elsősorban az iskolában. Aki valamilyen kitűnt, sportban, tudományban, művészetben, irodalomban, aki jól táncolt, énekelt, szavalt, annak tulajdonképpen nyert ügye volt attól kezdve, mert a matematikatanár is becsülte a kitűnő atlétát, az irodalomtanár is tudott arról, hogy valaki kiváló számtanos. Nem az osztálykönyvből tudta ezt, hanem minden ilyen tehetségnek híre volt az egyébként nagy létszámú középiskolában, a mostani Nagy Mózes-gimnázium elődjében. Így lett nekem is már korán valamiféle külön presztízsem, már-már mentelmi jogom azáltal, hogy elemista koromtól verset írtam, egy-egy iskolai ünnepsé-

• 1963-ban, tizenkét évesen: öcsémrel

gen el is szavaltam egyet-kettőt (minő szégyen, egyszer belesültem a saját versembe, de ezt igyekezett mindenki gyorsan elfelejteni, csak én nem felejtettem). Magyartanáraim, Nagy Béla, Czompó István, Bakk Éva még az általánosban gondoskodtak róla, hogy rímfaragó kedvemről az egész iskola tudomást szerezzen. Nem beszélve aztán a líceumi osztályokban Kiss Lázárról és Puskás Éváról, akik nap mint nap türelmetlen kíváncsisággal figyeltek rám, elvárták úgymond, hogy írjak, ha már van hozzá tehetségem, és ez a bizalom nagyon sokat jelentett nekem. Ne értsen félre senki, nem mentett fel a vélt tehetség semmi alól, sem az egyenruhát nem hordhatam hanyagabban, sem a matematikaóráról nem lóghattam el. Mondjuk, a matematikaórával nem is kellene példálóznom, mert ráadásul szerettem a számokat, hosszú időn át egyszerre készültem költőnek és mérnöknek, amíg aztán úgy tizedikes koromban el kellett döntenem, hogy merre megyek, és a magyar irodalmat választottam.

De ismétlem, más tanárok is számon tartották, hogy kiben mi rejlik: zsebre dugott kézzel szembementem hol élcelődő, hol mogorva kémiatanárunkkal, Dávid Imrével, aki szintén tudta, hogy éppen a rügyfakasztó tavaszról írtam ilyen-olyan versikéket az iskolai folyóiratba, megállított, és összevont szemöldökkel, rímelve utasított rendre: „fiú, a rügyek fakadnak, / s a zsebek szakadnak”. Szállóige lett belőle.

Nem voltam kivétel. Nyilván nem lehetett mindenkiből író vagy művész, egyébként sem művészeti középiskola volt az enyém, hanem elméleti líce-

„Tanáraim többsége tudta, hogy minden gyerekben rejlik valamilyen sajátos képesség, ami a többiektől megkülönbözteti, és abban az egyenruhás világban bizony próbálták ezeket a képességeket felszínre hozni. (...) Ilyen iskolákra lenne szükség ma is, ahol a töménytelen fölösleges információ nem fojtja meg az egyéni alkotókészséget.”

um. Viszont tanáraim többsége tudta, hogy minden gyerekben rejlik valamilyen sajátos képesség, ami a többiektől megkülönbözteti, és abban az egyenruhás világban bizony próbálták ezeket a képességeket felszínre hozni. Nem tehetségkutató versenyekkel, hanem úgy, hogy a kötelező tananyag mellett kinek-kinek volt módja – és ideje – barkácsolni, sportolni, zenélni, és mindezt az iskola támogatásával tette. Ilyen iskolákra lenne szükség ma is, ahol a töménytelen fölösleges információ nem fojtja meg az egyéni alkotókészséget. Kevesebb óra, több figyelem minden egyes diákra...

Persze, az egyenruha azért furcsa történeteket produkált, mert abban a világban természetesen még a jó iskola sem volt fenéig tejfel. Azóta tudom például, hogy lehetséges a „konzervatív

Egyszerű vers

Fiúk, amíg mi felnőttesdit játszunk,
s próbálgatjuk az ünnepi ígéket,
játékainkkal valaki
titokban olajra lépett.

Vagányok lennénk, ha igaz
– ilyenné dörzsöltek a dolgok,
néhanapján (ezt nem kell emlegetni)
a fogunk is csikorgott.

Tisztaságunk, mint feldobott üveg,
egyensúlyoz a levegőben
(idő kérdése az egész),
belénk vághat még leesőben.

Fiúk, amíg mi felnőttesdit játszunk,
a játékokkal meglógott valaki.
Nem fáj nektek, hogy nem maradt más,
mint magunk felnőttnek vallani?

1968

forradalom” is. Tizenegyedikes korunkban szokás szerint majdnem egy hónapos mezőgazdasági gyakorlattal, vagyis krumpliszedéssel kezdődött a tanév. Amikor befejeztük, még fizetettek is érte: kemény munkáért olyan potom negyven lejt. Megalázóan kevés volt, inkább ne adtak volna semmit. Volt vagy húsz fiú az osztályban, támadt egy olyan ötletem, hogy ezen a pénzen vegyünk mind kalapot, és másnap azzal menjünk iskolába. Így is lett. Nem húszan, de talán tizenketten vagy tizenhárman kalapban jelentünk meg, fekete, szürke, zöld, barna fejrevalókban. Óriási botrány lett belőle, behívatott az igazgató mint főkolompot, kiabált rám, de ő sem tudta megmondani, mi a baj azzal, hogy fázik a fejünk. Jártunk tovább vígan kalapban. A tizenkettedikeseket pedig ölte a méreg, hogy nem nekik jutott ez eszükbe. Egy polgári ruhadarab így változott át forradalmi szimbólummá, és azt hiszem, a lelkük mélyén jól mulattak ezen a tanárok is.

MARKÓ BÉLA

Harmónia a szexuális nevelésben

Nem lehet kijelenteni, hogy bármely zsenge korban túl korai lenne elkezdni a szexuális nevelést, csupán arra kell mindig figyelni, hogy az a gyerek korának és fejlettségének megfelelően történjen – hangzott el azon a rendezvényen, amelyet az RMDSZ nőszövetsége szervezett Marosvásárhelyen a Női akadémia keretében. A két meghívott, Magyarai Tivadar szociológus és Csata Éva pszichológus személyes és szakmai érveit sorakoztatta fel, illetve válaszolt az érdeklődők kérdésére.

Részleges, átfogó és nulla nevelés

A túl korainak tartott felvilágosítás soha nem oly káros, mint a túl késői – vallják a szakemberek. A fiatal ugyanis ha felkészületlenül vagy kevésbé felkészülten érkezik a szexualitással való találkozáshoz, olyan negatív tapasztalatok érhetik, amelyeket nehéz lesz a továbbiakban feldolgoznia, esetleg korrigálnia. A tanítás tartalma elsősorban az anatómiai ismeretekből áll, ezt átlagosan 11 éves korban kapják a gyerekek. Második helyen áll a higiénia, amit a másik nemmel

mutatással is. Hazudni, mellébeszélni nemcsak nem szabad, de káros is, hiszen a bizalmat kezdi ki, amely az egyik legfontosabb tényező a szexuális nevelés terén. Csata Éva szerint ugyanilyen fontos az önismeret, a saját testének az ismerete. A legfontosabb személy, aki felvilágosítással szolgálhat, az az anya és az apa. Természetesen az óvoda és az iskola is fontos szerepet játszik ebben – vélekedett a szociológushoz hasonlóan – a pszichológus is. A három-négy éves kiskorúak már próbálgatják nemi szerepeiket, ezért az óvónőnek, a dadusnak is figyelnie kell és nevelni őket. A módszertani alapelvekre is kitért a szakember, hangsúlyozva, hogy a túl korai felvilágosításnak kevésbé vannak káros veszélyei, mint a túl későinek. Az ismeretközlés az első lépés a szexuális nevelésben, ami nem nélkülözheti a tudományos megalapozottságot, az elfoglaltság- és ítéletmentességet. Jelentős az életpélda, az, amit a családban lát a fiatal, illetve tanítóitól, tanáraitól tanul. Szintén fontos az egészségügyi intézmények szerepe, ahogy a médiáé is – mutatott rá. Igazából úgy hatékony a szexuális nevelés, ha a felsoroltak közt egyfajta harmónia alakul ki. A szexuális nevelés típusait sorolva a pszichológus hármat különböztetett meg egymástól: a fejlesztő-segítő, progresszívnek is nevezett típust, amit a szakemberek a leghatékonyabbnak tartanak. Létezik a távoltartó-elnyomó, valamint a magára hagyó, közömbös típus is. Arról a kérdésről, hogy létezik-e és melyik az ideális időpont, amikor el lehet kezdeni a szexuális életet, nehéz egyértelműen beszélni. Elsősorban a felelősségteljes szexuális viselkedés a fontos, ám hogy ez mikor alakul ki, egyénileg változik, a fiatalok között ugyanis fejlődésbeli különbségek vannak pszichológiai és fizikai szempontból is. Mikor engedheti el a szülő legelőször bulizni/éjszakára a gyereket? Mint elhangzott, erre sincs pontos recept, mindenképpen a szülő a felelősség. Azt viszont fontos tudni, hogy ha jó dolgokat „ültetett” a gyerekebe, akkor nem lesz vele gond.

- A kiskamaszok gyakran osztják meg egymással a szexuális kérdésekkel kapcsolatos gondolataikat, és a világhálóról is beszereznek információkat

Kik azok a személyek, akik nevelnek, illetve tájékoztatnak? Tette fel a kérdés Magyarai Tivadar, aki társadalomtörténeti visszatekintőjében elmondta, a szexuális nevelésben elsősorban a család a legnagyobb szerep, a szülők, a testvérek, nagyszülők feladata a gyerek tanítása. Majdnem ilyen jelentős szerep hárul a kiskorú tanintézményére, az óvodára, iskolára. Az óvónő, a tanítónő, az osztályfőnök vagy az iskolapszichológus szerepe, hogy a gyerek kérdéseire választ adjon, mindig tekintettel annak életkorára. A kortársak csoportja is kiveheti részét a nevelésben, ez leginkább a kamaszkorra jellemző, amikor helyesen vagy kevésbé helyesen egymást tanítják a serdülők. Létezik egyfajta önnevelés is, amikor a fiatal leginkább könyvekből, olvasmányélményből tájékozódik.

szembeni viselkedés követ, majd a nemi betegségek, a fogamzásgátlás, illetve, hogy mi történik és hogyan. Érdekes, hogy utóbbiról sokkal kevesebb szó esik, akárcsak a zaklatás elleni felvilágosításról vagy a homoszexualitásról. A szexuális nevelés típusai megoszlanak még a részleges, az átfogó és a nulla szervezett nevelés között. A harmadik típus azt jelenti, hogy különösebben nem foglalkoznak neveléssel, úgy vélik, nem kell azt megszervezni, kialakul valahogy. Létezik ugyanakkor egy alternatív nevelési típus is, amely az absztinenciát, a házasság eszméjét hirdeti, és azt vallja, hogy ráér a fiatalt 16 éves kora után nevelni e téren.

Példamutatás, önismeret

A pszichológus szerint a szülőnek nem csak szavakkal kell nevelnie a gyereket a legkisebb kortól kezdve, de példa-

ANTAL ERIKA

„Egész évben illatos leszek”

A csíkszeredai József Attila Általános Iskola kisdíákjait, Máté Zsuzsanna tanítónő előkészítő C osztályát kérdeztük, járnak-e húsvétkor locsolni, illetve várják-e a locsolókat.

Járok locsolni, van, hogy anyukámmal és a tesómmal megyek. Verset is tanulok, meglocsolom Dórát és a szomszédokat. Cukorkát szoktam kapni locsoláskor, tojást nem.

Ábrahám Ákos

Szeretem, amikor meglocsolnak. Szoktam várni, hogy jöjjenek a fiúk locsolni. Keresztatámék szoktak jönni és az unokatestvérem. Tojással meg sok édességgel várom őket.

Erős Adrienn

Szoktam járni locsolni. Elmegyünk és kölnivel meglocsoljuk az unokatestvéremet, a mamámékat. Most is készülök.

Gál Balázs

Várom, hogy jöjjenek a fiúk locsolni. Ilyenkor tojást és édességet készítnék elő, és piros tojással kínálom meg. Sok locsolóm szokott lenni.

Kovács Panka

Általában apukámmal megyek locsolni és a testvéremmel. Hármán elindulunk. Nem emlékszem, milyen verset mondtam legutóbb, de tanulok az idén is. Nagymamámat és az unokatestvéremet szoktuk meglocsolni.

Pál Roland

Cukorkával és tojással várom a fiúkat, amikor jönnek locsolni. Az a legjobb a locsolásban, hogy meglocsolnak, és illatos leszek.

Todor Szende

Szoktunk anyával tojásokat festeni, búzáat ültetünk, és az ablakba tesszük, a színes tojások mellé cukorkát és csokit teszünk a fiúknak. Csinosan felöltözünk, és anya nagyon finomakat főz. És templomba is szoktunk menni – fekete cipőben.

Tankó Fanni

Járok locsolni, apukámmal szoktunk menni, tanulok verset is előtte. A mamámékhoz járok és a barátaimhoz, sorra veszem a lányokat, szomszédokat, keresztnmát.

Pál Dániel

Tatám is szokott jönni locsolni, és a testvéreim is meg szoktak locsolni. A locsolókat tojással várom.

Ábrahám Ágnes

Piros tojással és csokitojással várom a locsolókat. Ők mondanak verset és meglocsolnak.

Geréd Nóra

Nagymamámék szoktak jönni, barátaim, szomszédaim. Süttivel várom őket. Anyunak segítek sütit sütni.

Csiszér Ivett

Apukámmal és a testvéremmel járunk locsolni. Szoktunk verset is tanulni, és kölnivel locsoljuk meg a lányokat.

Vitos Alpár

Nagyon várom a locsolókat. Megkínálom őket süttivel és cukorkával. Mondanak verset és meglocsolnak, akkor kapnak tojást.

Antal Viktória

Apukámmal megyek locsolni, és szoktam kapni a lányoktól pénzt, csokit és tojásokat. Verset is tanulok. Nagyon sok mindenkét meg szoktam locsolni. Már reggel elindulok. Azért jó a locsolás, mert kapunk is valamit.

Czintos Tamás

Én is járok locsolni, mamámat, az unokatestvéremet locsolom meg. Ők tojással és csokival várnak.

Miklós Balázs

A barátom szokott jönni locsolni. Piros tojással várom a locsolókat.

Lakatos Eszter

Tatám és apukám szokott meglocsolni. Piros tojással, süttivel és szirupos vízzel várom őket.

Gothárd Eszter

Apukám és a szomszéd szokott jönni, és amikor elmegyek a tatámékhoz, akkor ő is meglocsol. Verset is szoktak mondani. Én pedig piros tojással kínálom meg őket és pénzzel.

Süzs Vivien Ilona

Hozzánk nem szoktak járni a locsolók. Húsvétkor mi tojásokat szoktunk festeni.

Neacsu Tatjana Cristina

Járok locsolni, a mamámat, anyukámat, a testvéremet és a szomszédokat locsolom meg általában. Tanulok verset, ott elmondom és meglocsolom őket.

Onika Kristóf

Az unokatestvérem, a nagybátyám, az apukám és nagytatám jön locsolni. Tojással és cukorkával fogadom őket.

Sandu Andrea Cristina

Apával és a tesómmal szoktunk locsolni járni. Verset is tanulunk. Meglocsoljuk az óvó nénimet, a keresztnmámát, anyát és a mamáimat. Ilyenkor piros tojásokat gyűjtünk be.

Szentés Andor

Várom a locsolókat. Piros tojással készülök. Egyelőre még nem készülök mással. Azért várom a locsolókat, mert akkor egész évben illatos leszek.

Tánczos Eszter

SZÖVEG ÉS FOTÓK: PÉTER BEÁTA

A Dâmbovița-parti demokrácia esete az oktatáspolitikával

A karácsonyi iskolai szünidőt követően kótetlen beszélgetésre hívtuk diákjaink szüleit, hogy együtt beszéljük át közös dolgainkat, próbáljunk megoldást találni mindazon tanítási, nevelési problémákra, melyekkel akár az iskolában, akár otthon szembesülünk. Előzetesen kérdőíves felmérést készítettünk, többek közt arra is kíváncsiak voltunk, hogyan vélekednek a szülők közoktatásunk jelenlegi állapotáról. A felmérés és a két délutáni beszélgetés konklúziója tömören, bibliai idézettel: „Mene, Mene, Tekel. Ufarszin!”, azaz „megszámíltatott, megméretett, könnyűnek találtatott!” (Dániel 5:24–28) És ez negyed évszázaddal a rendszerváltást követően!

Természetesen kérdések sora fogalmazódott meg, melyek lényege: Miért és hogyan jutott idáig a romániai közoktatás? Ha egyre nyilvánvalóbb a kudarcc, akkor miért nem változtatunk az eddigi gyakorlaton? Nos a választ/válaszokat keresve próbáltam felhasználni a több mint három évtizedes tanári, valamint a több mint két évtizedes iskolaigazgatói és oktatáspolitikusi tevékenységem során szerzett tapasztalatokat.

Fizika szakos tanárként arra tanítottam/tanítom diákjaimat, hogy egy adott jelenség kapcsán mindenekelőtt az azt kiváltó okot keressék-kutassák, ne csak a hogyanra figyeljenek, hiszen a miertre adott válasz ad lehetőséget a mélyebb értelmezésre, az ok-okozati összefüggések feltárására. Azonban hamar rá kellett jönnöm, hogy a hazai társadalmi életben, így az oktatáspolitikában is végbemenő folyamatok – az érdek-összefonódások következtében – gyakran jóval bonyolultabbak, komplexebbek, mint azt a természeti jelenségeknél megszokhattuk. Ami viszont egyértelmű, és megkönnyíti a szálak kibogozását, az a kiváltó ok, azaz mindennek a mozgatórugója: a politikai hatalom megszerzése, a megszerzett hatalom bármilyen történő megtartása és a hatalom gyakorlása által kínált lehetőségek kiaknázása lehetőleg a végletekig. A „cui prodest?” / kinek használ? megválaszolása még egyszerűbb: mindenkinek, aki a hatalom

birtokosa, aki a hatalomért vívott harcban érdemeket szerzett, és akire számítani lehetett/lehet a hatalmi pozíciók konszolidálásában, megtartásában.

A nagy kérdés csak az, hogy eme sajátos balkáni pszeudodemokrácia játszadozásai meddig tartanak még, mibe és mennyibe kerülnek, hány generációnak kell majd elszenvedni következményeit? Mert az, hogy az egészet velünk, kisemberekkel fizettetik meg, egyértelmű. Sajnos azzal kapcsolatban sincsenek illúzióim, hogy a romániai társadalom egy-kettőre ön-

„A pedagógustársadalom nagy része nem akar tudomást venni a babitsi szentenciáról: »vétkesek közt cinkos, aki néma!« Szótlanul eltűri, hogy megalázzák, hogy hivatásából csúfot üzzenek, hogy elvegyék tőle a tanítás szabadságát.”

tudatra ébred, rájön, hogy évtizedek óta hülyítik, és nemcsak a habzó szájú, szélsőséges nemzetmentők, de az öltönyös, EU-s álarccal mögé bújít, ilyen vagy olyan színekben pompázó demokráciák is. Hogyan is remélhetnék, mikor a pedagógustársadalom nagy része nem akar tudomást venni a babitsi szentenciáról: „vétkesek közt cinkos, aki néma!” Szótlanul eltűri, hogy megalázzák, hogy hivatásából csúfot üzzenek, hogy elvegyék tőle a tanítás szabadságát, hogy megfosszák őt magát és diákjait is a tanítás-tanulás örömétől. Az még elkeserítőbb, hogy a pedagógusi pálya lezüllesztése, fokozatos degradálódása következményeként egyre többen vannak, akik ezt nem is hivatásnak, hanem – jobb híján – ideiglenes megélhetőségi lehetőségnek tekintik, és akként is oktatnak, tanítanak.

Bár illúzióim már a 90-es évek elején sem voltak, mégsem gondoltam

volna, hogy 25 évvel a rendszerváltást követően még mindig a kommunista rendszer áldatlan örökségével kell szembesülnünk, hogy a tömegekbe sulykolt ideológiák és beidegződött reflexek generációkon át képesek hatni. Így utólag visszatekintve rá kellett jönnöm, hogy mindez azért lehetséges, mert álcázva ugyan, de az átmenett, esetenként átcímkeztetett rendszerek működtetésével folyamatosan táplálják, tovább éltetik a kóros eszméket. Ez az egyetlen lehetséges magyarázat arra, hogyan sikerült a mai napig elodáznia a tanügy rendszerszerű átalakítását, meggátolni egy korszerű, a harmadik évezred követelményeinek megfelelő oktatási rendszer felépítését. Miközben évtizedek óta papolnak a megújulásról, a gyerekközpontról oktatásról, egy átfogó reform szükséges voltáról, a kommunista rendszer által meghonosított, központilag vezérelt oktatásügyi piramist működtetik. El kell ismerni, a diktatúra alapos munkát végzett, az általuk felépített centralizált rendszer tökéletesen megfelelt a Ceaușescu-rezsim elvárásainak, a bólogató jánosokként viselkedő, „sokoldalúan fejlett szocialista embertípus” kinevelésének, ráadásul máig is érezhető, milyen hatásosan működött. Igaz, az alapkövetelmények egyszerűek voltak, csak bele kellett sulykolni a diák fejébe: ne gondolkodj, ne pofázz, hajtsd végre a felettesek utasításait, az elvtársak majd gondolkodnak helyetted, ők tudják mi jó, avagy nem jó neked.

Költői a kérdés, vajon változott-e valami azóta? Hát ha igen, akkor csak külsőségek, a máz, a csomagolás és tálalás, de a lényeg sajnos ugyanaz maradt. Köztudott, hogy voltak jó irányú kezdeményezések is az oktatás megreformálására, legutóbb például az 1/2011 számú tanügyi törvény, amit azonban szintén elszabotáltak (a törvénycikkelyek több mint 40%-át hatályon kívül helyezték, sok előírást pedig soha nem is alkalmaztak, mintha nem is léteznének). Hogy miért siklott/siklattatott ki minden reformkezdeményezés? Egyszerűen azért, mert nem volt elég erős politikai akarat arra,

hogy a rendszert egészében, alapjaitól kezdve megreformálják. Mind ez idáig erősebbnek bizonyult a Bukarestből vezérelhető, centralizált rendszer fenntartásában érdekelt csoportok lobbija. Nagyon komoly érdekek fűződnek az „oktatási prés” további működtetéséhez, hiszen odafent forgatva a préskart, a nyomás – a fizika törvényit meghazudtolva – hatványozottan terjedve hat lefele, mert mindig voltak és lesznek is buzgó mócsingok, akik még rátesznek egy lapáttal, hogy jobban megfeleljenek főnökeik elvárásainak. A rendszer pedig továbbra is lehetővé teszi a felsőbb hatalom számára, hogy megfelelően jutalmazza a hűséges, jól teljesítő pártkatonákat (kinevezések, új besorolás, prémium stb.), mint ahogy azt is, hogy megbüntesse a renitenskedőket. Napnál is világosabb tehát, hogy minden modernizációs, az intézményi autonómia irányába mutató kezdeményezés eleve bukásra van ítélve mindaddig, míg a jelenlegi, idejétmúlt struktúrát le nem bontják.

Hogy az eltelt negyedszázad mulasztásai mibe kerülnek, mennyi kárt okoztak, hogy következményei térben és időben meddig és milyen mélyen hatnak majd, talán felbecsülhetetlen. Szinte fizikai fájdalmat okoz annak a gondolata is, hogy számba vegyem, milyen lehetőségektől fosztottuk és fosztjuk meg továbbra is fiatal nemzedékek sorát. Odáig jutottunk, hogy mára álomszerűvé vált az igazi gyermekközpontú iskola, ahová tanuló és pedagógus is jókedvvel jár, ahol szabadon lehet tanítani, tanulva tanulni, ahol az iskola valóban tud alkalmazkodni a helyi igényekhez és lehetőségekhez. Nem csoda, hogy az épeszű, normálisan gondolkodó, valós értékrend szerint élő emberek fejében sokasodnak az elmúlt évtizedek legfontosabb társadalmi folyamataival (pl. közoktatás) kapcsolatos MIÉRT kérdések.

Miért még mindig a merev, egységes kerettanterv, miért az emelt heti óraszám, miért kényszerítjük tanítványainkat emberfeletti munkára? Egyszerűen csak egy általános iskolai diák helyébe kellene képzelje mindenki, magát és elgondolkodjon, vajon sikerülne e neki napi 6-7 órát fegyelmezetten padba ülni, figyelni, állandóan a maximumot nyújtani, mert mindenki ezt várja el tőle? És ezzel még nincs is vége a napnak, jönnek

még a felkészítők, köri tevékenységek, és a következő napi órákra való felkészülés. Akárhogyan is számolom, ez több mint a törvény által a felnőtt munkavállalóra kötelezően előírható 8 órás munkaidő, ráadásul javarészt szellemi tevékenységekről beszélünk, ami köztudottan sokkal jobban leterheli a szervezetet. Ha ehhez még azt is hozzátesszük, hogy a kiskorúnak mindezeket kilenc hónapon át kell teljesítenie elvárásaink szerint lehetőleg a topon, akkor miért csodálkozunk, ha

„Odáig jutottunk, hogy mára álomszerűvé vált az igazi gyermekközpontú iskola, ahová tanuló és pedagógus is jókedvvel jár, ahol szabadon lehet tanítani, tanulva tanulni, ahol az iskola valóban tud alkalmazkodni a helyi igényekhez és lehetőségekhez.”

gyerekeink idő előtt bedobják a törülközőt? Pedagógus és szülő együtt csodálkoznak, hogy az a gyerek, aki még vidáman ment az óvodába, minden érdekelte, egyfolytában kérdéseket tett fel, az általános iskola végére frusztrált és közömbös lett, szinte semmi nem érdekli, nem lehet motiválni. Pedig a tanulás, a megismerés utáni vágy ott van minden újszülöttnél, olyan természetes igénye ez a szervezetüknek, mint a táplálkozás vagy lélegzés, csak évek során sikeresen kioltjuk. Nos hogy franciás arroganciával fogalmazzak, egy olyan oktatási rendszer életben tartása, amelyik nagyrészt ilyen eredményekkel büszkélkedhet, több mint bűn: ez hiba!

Miért ne lehetne végre egy rugalmas, a gyerekek életkori sajátosságaival igazítható csökkentett óraszámú kerettanterv?

Miért nem váltunk a sokat, kényszeredetten és eredménytelenről, a kevesebbet, élvezettel és hatékonyabban gyakorlatára?

Miért nem lehet hivatalossá tenni a délutáni (after school) programot, hiszen kettős haszonnal is jár? Egyrészt segítség a gyerekeknek és nagyon sok szülőnek, másrészt ha a kötelező

tanári normába beszámolnák a délutáni meditációs órákat is, a kisebb osztályonkénti óraszámok mellett sem szűnnének meg tanári állások. (Előre hallom a miniszteri választ: nincs rá pénz! Pedig lenne, ha a mindenkori hatalom tiszteletbe tartaná az alkotmányt és a még hatályos tanügyi törvény 8. cikkelyét!)

Miért oly nehéz elképzelni, hogy az órarendek összeállítása, az órák és szünidők időtartama és sok más apró részlet ne legyen központilag szabályozva, hogy a tanár a tanulók életkori adottságaihoz igazodva annyit és úgy tanítson meg, ahogy jónak látja, hogy horribile dictu, lemondhasson az amúgy is elavult osztályzáson alapuló értékelési módszer alkalmazásáról, a kötelező házi feladatok tömkelegéről?

Miért ne lehetne teret adni és támogatni az innovatív pedagógusokat anyagilag és erkölcsileg is megbecsülve őket?

Miért a közepszerűség a trendi, miért silányítják rutinmunkává a tanítást?

Miért nem szólhatnak bele a helyi közösségek saját iskoláik sorsának irányításába, hol marad az unos-untalan emlegetett decentralizáció, a szubszidiaritás elvének érvényesülése?

Hosszasan folytathatnám a miértek sorát, de nem teszem. Félek! Nem a felsőbb hatóságoktól, sokkal inkább attól, hogy mindez – képtelenem szólva – pusztába kiáltott szó marad. Félelmem alapja mindenekelőtt a pedagógustársadalom nagy többségének végzetes következményekkel járó közönye, a mélyülő apátia, ami érzéktelenné tesz, és kiöli a változás, a megújulás utáni vágyat. Ráadásul mindez egy olyan korban, melyben a közelmúlt eseményei egyre inkább arra utalnak, hogy nemcsak oktatásügyünk, de egész társadalmunk, mi több egész Európa megérett az újjászületésre, egy harmadik évezredi reneszánszra.

Egy mexikói közmondás szerint a remény hal meg utoljára. Én is reménykedem, hogy a tavasz érkezésével a pedagógusok, a szülők és társadalmunk józanul gondolkodó része felébred végre Csipkerózsika-álmából, és ki meri mondani: eddig és ne tovább! Gyerekeink jobb sorsra érdemesek!

LAKATOS ANDRÁS

Lelkes diákcsapatok vettek részt az Örökségünk őrei programban

Tánc a vasútállomáson, „szellemidézés” a szállodában

Ötvennél több műemléket fogadtak örökbe tavaly ősztől erdélyi diákcsoporthoz az RMDSZ kezdeményezte Örökségünk őrei programban, hogy minden lehetséges eszközzel figyelmeztessenek az épületek állapotára, történeteikkel együtt újfent bevigyék azokat a köztudatba. És igen változatos, kreatív megoldásokat találtak: egyesek táncoltak a kolozsvári vasútállomáson, mások felkutatják a New York Szálló régi történeteit, és filmet ké-

Dévától Kolozsvárig

A kezdetek 2012 nyaráig nyúlnak vissza, akkor ismertette a programot Hegedüs Csilla, az RMDSZ kulturális főtitkárhelyettese a dévai szörványban, a Téglás Gábor Elméleti Líceumban. A cél az volt, „hogy megismerjük, és magunknak érezzük épített örökségünket azért, hogy egy életerős közösség az örökségért felelősséget vállalva, építse-szépítse otthonát”, és a diákok „képesek voltak maguk mellé állítani a magyar közösséget” – írta Hegedüs Csilla a Téglás-líceum első évi tapasztalatait összefoglaló füzetben. Már abban az évben a dévai iskola diákjai hét műemléket fogadtak örökbe, az azóta eltelt esztendőben Erdély-szerte bekapcsolódó csapatok összesen 29-et, majd ez a szám 2015 őszére már meghaladta az ötvenet, és ebből 31-et Kolozsvár megyei csapatok karoltak fel. Az őszi Kolozsvár is erőteljesen bekapcsolódott az Örökségünk őrei – Fogadj örökbe egy műemléket! programba, amelynek keretében a diákcsoporthoz adott jegyzékben szereplő ingatlanok közül válogathattak, majd különféle ötletekkel népszerűsítik azokat is az örökbe fogadott épületet. Vetélkedőket, látogatásokat szerveznek, osztálykirándulásokra mennek szüleikkel együtt, könyvjelzőket, szórólapokat osztogatnak, közösségi oldalon osztják meg a nagyvilággal mindazt, ami örökbe fogadott kincsükkel kapcsolatosan történik, amire bukkannak, amit tesznek megmentése vagy népszerűsítése érdekében. Soha jobbkor, hiszen Kolozsváron éppen 2015 decemberében esett egy járókelő fejére a New York Szálló patinás épületének egy darabja, mely szerencsétlen történés is hozzájárult ahhoz, hogy a polgárok biztonsága és a sérülések miatt várható esetleges perek elkerülése érdekében a polgármesteri hivatal fejvesztett megoldásként egész egyszerűen leveresse a meglazult épületelemeket. Az intézkedés több tucatnyi belvárosi ingatlant érintett, köztük például a brassais diákok által örökbe fogadott Uránia-palotát is.

Hatszor többet ér, mint egy történelemóra

„A programnak különösen nagy a sikere Hunyad és Fehér megyében, annak is különösen örvendünk, hogy Kolozsváron ennyire lelkesek a diákok. Beszterce-Naszód megyében például az örökbe fogadott műemlékek kampánya második éve tart, a szentmátéi római katolikus templomot, a Bethlen-sírkertet, az alsóilosvai Hye-kastélyt 2014-ben fogadták örökbe a csapatok (szentmátéi általános iskola, a bethleni Gr. Silasi Általános Iskola magyar tagozata, valamint a besztercei MADISZ és a Besztercei Magyar Diáktanács). Ebből is látható, hogy a diákok nem veszítették el érdeklődésüket a műemlékek védelme iránt, foglalkoznak a témával, ami természetesen magukon a műemlékeken is meglátják (takarítási akciók, online-offline promoválás stb.)” – mondta kérdésünkre Hegedüs Csilla. A vetélkedővel kapcsolatos adatokat az RMDSZ honlapján gyűjtik össze, egyelőre elég szerény formában. Szócs Ildikó, a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium igazgatója a verseny újdonságaként említi a boroskrakkói református templomot, a többi örökbefogadás a korábbi évek folytatásaként zajlik akár az eredeti csapatokkal, akár úgy, hogy más összetételű diákcsoporthoz vették át a munkálkodást. „A diákok számára kiváló csapatépítésnek bizonyult ez a program. A tudás megszerzése és átadása hatszor erősebb hatással volt, mint egy történelemóra. Utánajártak a műemlékekről szóló adatoknak, felkutatták a történelmi hátteret, nagyon ötletes tevékenységeket találtak ki” – mondta Szócs Ildikó.

A kalotaszentkirályi Ady Endre-iskola csapatai a bonchidai Bánffy-kastélyt és a gyalui várkastélyt fogadták örökbe. Bonchidán az örökbefogadók meglátogatták a kastélyt, és felkutatták a kalotaszentkirályi Bánffy-birtokhoz kapcsolódó emlékeket, a jelenleg a helyi Ady Endre Kulturális Egyesület tulajdonát alkotó hétszáz éves pincét. Kinyomozták Bonchida és Kalotaszentkirály–Zentelke kapcsolatát, amely egy bonchidai tiltott

• A kolozsvári Onisifor Ghibu-iskola diákjainak villámcsődülete a vasútállomáson

szítottak, megint mások fát ültettek, „lakodalmat” tartottak. Magyarországon 1989-ben indult hasonló kezdeményezés, az országos műemlékvédelmi hatóság hozta létre az Örökségünk őrei nevű ifjúsági szervezetet, törekvéseik a hivatalos védelmet nem élvező műemlék épületek gondozására, megmentésére irányultak. Itthon az elképzelés átalakult: egyrészt a hivatalos műemlékjegyzékben szereplő ingatlanok jelentős része is veszélyeztetett állapotban van, másrészt sokan ragyogóan felújított épületeket fogadnak örökbe (Kolozsváron például többen a Farkas utcai református templomot választották), ezzel bemutatva a jó példákat is.

szerelmi történetből ered, és egy zentelki remetelakban ér véget. A Bonchidán talált sírkő szerint a Bánffy Ferenc és Pillikán Judit között a tiltás ellenére mégis megvalósuló frigy öröme az örökbe fogadó diákok felolvasóestet szerveztek Bánffy Miklós emlékirataiból, majd egy hagyományos kalotaszegi lakodalmat vittek színre menyasszonykéréssel, zenekarral, tánccal.

„Ez a vetélkedő az életre készít fel”

A kolozsvári New York Szállót, vagy ahogyan annak idején emlegették, a Nyehót több kolozsvári csapat is örökbe fogadta. A Református Kollégium csapata azóta „vesztett”, ott ugyanis az iskolai döntőn a Farkas utcai református templom csapata vitte el a pálmát. A János Zsigmond Unitárius Kollégium (JZSUK) többnyire tizedikesekből álló nyehós csapata intenzív háromnyelvű Facebook-kampányt indított, és a lakosság segítségét kérte az egykori kávézóhoz, szállodához fűződő személyes történetek, fényképek gyűjtésében. A Kolozsvári Magyar Opera színpadmesterének személyében rábukkantak már a Nyehó egykori pincéjére, és filmjükben – amely már látható a Youtube csatornán – sokan megszólalnak: helytörténész, építész, a szálló egykori alkalmazottai, városlakók. „Ez a tevékenység átalakította a diákok kapcsolatát a mai világgal. Mondjuk nem a Youtube-on néznek egy zeneszámot, hanem olyan témában kutatnak, ami érdekli őket. Ugyanakkor betekintést nyertek abba, hogyan zajlik a szervezési munka, mit jelent a pályázat, mire kell figyelni egy verseny szervezésekor. Sok készséget sajtóztottak el, amire tanórán nem volna lehetőség. Ez a vetélkedő gyakorlatilag az életre készít fel” – mondta Korodi Alpár történelemtanár, programfelelős, akitől azt is megtudtuk, már egy évvel ezelőtt felmérték a programban való részvétellel kapcsolatos igény szintet a diákság körében, akkor 55 diák jelezte, hogy érdekli a dolog, hát belevágtak. „A csapatok összetételéről maguk a diákok döntöttek, ők válogatták meg, kivel tudnak együtt dolgozni, kivel talál a szó, hogyan fokozottabb a hatékonyság. Racionálisan mértük fel, hogy nem választunk 15 műemléket, hanem inkább kevesebbet, de azokkal hosszabb távon tervezünk, így jövőre folytatnánk akár más csapatokkal, illetve ha úgy alakul, újabb műemlékekkel is. Az általunk választott műemlékek között (JZSUK épülete, New York Szálló, híres unitáriusok sír-

jai a Házsongárdban, unitárius püspöki palota) az unitárius kötődés a közös kapocs, a JZSUK és a New York Szálló épületét ugyanaz az unitárius személy (Pákey Lajos – szerk. megj.) tervezte” – mondta Korodi Alpár. Hozzátette, sok háttér munka zajlott, ami kifelé nem annyira látványos. Szakemberek segítségével előadásokat tartottak, ahol arról beszéltek, mi is a műemlék, sétáltak a Házsongárdban. Az egyik csapat például felmérést készített a diákság körében arról, mennyire ismerik a temetőben nyugvó híres unitáriusokat. A New York-os csapat 5–8. osztályosok számára szervezett érdekes vetélkedőt.”

Kalapos mozizók és egy végzetes párbaj

A kolozsvári Brassai Sámuel Elméleti Líceum egyik csapata az Uránia-palotát fogadta örökbe, amely a város legrégebbi liftjét őrzi, és építésein, a 19. század elején közfelháborodást keltett erkölcsellennek ítélt domborműveivel, amelyek ennek hatására egészültek ki fűgefalevelekkel az érzékeny részeken. A program részeként a diákok sok kutatómunkát végeztek, történelmi adatokat vagy személyes élményeket őrző embereket kerestek fel, levéltárakban keresgéltek, több helytörténeti ingyencsúszkát számítottak ki, korabeli újságcikkeket osztottak meg a közösségi hálón. Így derült ki, hogy száz évvel ezelőtt a rendőrségnek kellett eljárnia az Uránia mozi közönségével szemben, aki a filmvetítés idején nem vette le a kalapját. De részletes leírást kapunk egy végzetes kolozsvári párbajról is, amit a New York Szállóban történt incidens váltott ki. A kolozsvári Onisifor Ghibuliceum magyar tagozatának csapata a kolozsvári vasútállomás várótermének falára vetítette ki az épület történetét, és villámcsődülettel egy délután táncoltak is az állomáson. Az iskola egyik diákja, a 11. osztályos Pap Beáta vak és gyengén látó gyerekek számára készítette el a patinás kolozsvári állomás makettjét, hogy ők is megtapasztalhassák, milyen az épület. Az Örökségünk őrei programba bekapcsolódó Hunyad megyei csapatok az évek során megépítették Déva várának makettjét, történelmi főzőleckét tartottak a leányágon továbböröklődő, piskitelepi Fáy Béla-kastély és arborétuma kapcsán végzett kutakodások alkalmával fellelt régi recepteskönyvből. A brassaisok találtak egy modern ruhakollekciót bemutató néhány divatfotót, amelyek a központi egyetemi könyvtárban készültek,

ez egyébként az első kolozsvári épületek egyike, ahol bevezették a villanyáramot, így csillárjai és lámpái is művészettörténeti kincseknek számítanak. A közös munkálkodás összekovácsolta a csapatokat, jobban megismerték egymást a

•A patinás kolozsvári vonatállomás makettje vak és gyengénlátó gyerekek számára

diákok, megtanultak egymás erősségeire építkezni, csapatban gondolkodni, cselekedni, de akár az osztálynevelőjükkel is átalakult a viszonyuk. Érzékennyé váltak napjaink egy igen jelentős problémája, a műemlékvédelem iránt, ugyanakkor megérezték a közösség erejét egy társadalmi ügyben.

A vetélkedő fődjéja egy brüsszeli kirándulás Winkler Gyula europarlamenti képviselő jóvoltából, tavaly a Téglás-líceum és a Bethlen-kollégium csapatai utaztak, az idén a kalotaszéki királyi Ady-iskola három csapata közül a nyertes, a Téglás-líceum vezető csapata és a legjobb kolozsvári csapat megy Brüsszelbe – hogy pontosan melyek, az márciusban dől el, lapzártánk után. A kolozsvári döntőt 19-én tartják a magyar operában. Hegedüs Csilla elmondta, további díjakat is kiosztanak, a Miért jóvoltából egyesek az EU-táborban vehetnek majd részt, és a Communitas Alapítvány is díjazza a gyerekeket, valamint az iskolák, civil szervezetek, az RMDSZ megyei szervezetei által felkínált díjakat is kiosztanak. Tervezik továbbá egy erdélyi tábor megszervezését is, ahol a legjobb csapatok vennének részt.

KEREKES EDIT

**Elindította beiskolázási kampányát az RMDSZ,
erdélyi kisdíákokat is támogat a Rákóczi Szövetség**

Kampánnyal az anyanyelvű oktatásért

A magyar iskolába járó Tami és Matyi főszereplésével idén ötödik alkalommal indította el „Minden magyar gyermek számít” szlogenű beiskolázási kampányát az RMDSZ. Az előkészítő osztályokba való beiratkozás első szakaszának végéig, március 18-áig tartó akció során arra biztatják a magyar szülőket, hogy válasz-

tudott sikeres lenni, mert népszerűsítésében a történelmi magyar egyházak, civil szervezetek, pedagógusok és a média is részt vett. Magyarai Tivadar elmondta, hogy a kampány már az első évben túlnőtt a szövetség keretein. „Nagyon jók a visszajelzések, több tízezer óvodáshoz, iskolához jutnak el szórólapjaink, szülői értekezleteket, iskolalátogatásokat szervezünk. Sikerült elérnünk szinte mindenhová” – fogalmazott az oktatási ügyvezető alelnök. Elmondta, egyik fő céljuk, hogy a magyar előkészítő osztályba iratkozó gyermekek száma meghaladja a 9 ezer főt, de továbbra is nagy hangsúlyt fektetnek az ötödik osztályba, illetve a középiskolába és egyetemre iratkozó magyar diákokra.

Támogatást ígér a Rákóczi Szövetség

Magyar iskolaválasztási kampányt indított a Rákóczi Szövetség is tavaly elrajtolt beiratkozási programja keretében, mely bányási, partiumi és közép-erdélyi szóróanyagvidékekre is kiterjed. A szervezet közleményében kifejtette: a tavaszi általános iskolai beiratkozások előtt mintegy 6500 külföldi, magyarul beszélő nagycsoportos óvodásnak küldenek ajánlót a szülőknek szóló levéllel együtt. A magyar iskolaválasztási kampány célja: racionális érvekkel meggyőzni a határon túli magyar családokat arról, hogy gyermekük felnőttként remélt boldogulása és a magyar közösségek hosszú távú megmaradása szempontjából az a leghelyesebb, ha magyar és nem anyanyelvű iskolát választanak gyermeküknek. A külföldi magyar iskolák többet tudást nyújtanak, hiszen a magyar nyelv és kultúra mellett magas szinten biztosítják a többségi nemzet nyelvének és kultúrájának oktatását, mutattak rá a közleményben.

Az iskolaválasztási kampány keretében Bihar megyében 1400, Désen és régiójában 70, Fehér megyében 70, Temes megyében 150 kisdíákokat támogatnak, a Kárpát-medence egészére kiterjedő akció emellett érinti a teljes Felvidéket, ahol

4200 iskolakezdés előtt álló gyermeket szólítanak meg, továbbá a kárpátaljai Felső-Tisza vidékén 120, a vajdasági szóróanyagban 500, Horvátországban és a Muravidéken 30-30 magyarul beszélő óvodást. A kampány végrehajtásában helyi oktatási szakemberek és civilek működnek együtt a Rákóczi Szövetséggel. A szervezet a megszólított gyermekek szüleinek ígéretet tesz arra, hogy magyar iskolaválasztás esetén a szeptemberi iskolakezdést követően számíthatnak a magyarországi civil társadalom és a települési önkormányzatok elismerését kifejező beiratkozási ösztöndíjra, amelyet személyesen, iskolai ünnepségek keretében adnak át az ősz folyamán.

Az érdekvédelmi és civil szervezetek mellett a pedagógusok is sokat dolgoznak azon, hogy az anyanyelvű oktatás fontosságáról meggyőzzék a szóróanyagbeli szülőket. A vegyes házasságban élők között ugyanis szinte kivételnek számít az, aki a magyar nyelvű oktatás mellett dönt. „Azért adtam a kislányomat magyar iskolába, mert úgy véltem, a hasznára válik, ha két kultúrát ismer” – mesélte egy neve elhallgatását kérő beszélgető anyuka. Mint mondta, kiskoruk óta úgy nevelték a most előkészítő leánykát, illetve a szintén magyar óvodába járó öccsét, hogy mindkét nyelven jól beszéljenek.

A román iskola csábítása nemcsak a szóróanyagban, hanem nagyobb magyar közösségekkel rendelkező településeken is megfigyelhető. Egy nagyváradi anyuka azt mesélte, a magyar óvoda elvégzése után komolyan elgondolkodott azon, hogy román iskolába járassa kisfiát. „Én vegyes házasságban születtem, és magyar iskolába jártam. Bár jól tudok románul, mai napig kisebbségi komplexusom van román társaságban. Nem akarom, hogy a gyerekemnek is az legyen” – indokolta. Az, hogy fia végül mégis a magyar előkészítő sorát gyarapítja, az apa magyar oktatás melletti kiállásának köszönhető.

P. M.

• Matyi és Tami, az RMDSZ beiskolázási kampányának „arcai”

szák az anyanyelven való oktatást gyermekeik számára – közölte Kovács Péter ügyvezető elnök és Magyarai Tivadar oktatásügyi alelnök. „Újra és újra el kell mondanunk, anyanyelvén minden gyermek gyorsabban, könnyebben, főként magabiztosabban tanul. Fel kell hívnunk a szülőket a figyelmét arra, hogy a magyar iskola nem akadályozza a későbbi érvényesülést, nem kerül több pénzbe, és alapja más, idegen nyelvek tanulásának is. Az a gyermek, aki magyar környezetben nevelkedik, tanuljon magyar iskolában, hiszen itt találkozik azokkal a közösségi, kulturális értékekkel, amelyek összekötnek bennünket, magyarokat. Ezért elengedhetetlenül fontos, hogy gyermekeinket magyarul iskoláztassuk” – hangsúlyozta Kovács Péter. Az ügyvezető elnök szerint a kezdeményezés azért

Forradalom utca 48: erdélyi (idő)utazás nagy csaták helyszínein

Az Erdélyi Magyar Televízió a Romániai Magyar Demokrata Szövetség Ügyvezető Elnökségével közösen negyedik alkalommal szervezte meg a középiskolások történelmi vetélkedőjét Marosvásárhelyen, a Kultúrpalota kistermében március elején. Öt erdélyi magyar középiskola csapata mérte össze tudását, felidézve az 1848-as forradalom és szabadságharc eseményeit. A megmérettetésüket bíráló zsűri elnöke dr. Egyed Ákos akadémikus volt, további tagjai: Deák Árpád nyugalmazott történelemtanár, dr. Tamási Zsolt József, a marosvásárhelyi Római Katolikus Teológiai Líceum igazgatója és Kesorú Sándor, a baróti Baróti Szabó Dávid Líceum történelemtanára.

Versbe foglalt hagyományörzés

A vetélkedő során a diákok nemcsak szóban, de képekben is bemutatkoztak mint a Forradalom utca 48 lakói: az előző évekhez hasonlóan idén is egy-egy bemutatkozó kisfilm készült mindegyik csapatról. A verseny öt fordulóból állt, a diákok tanúbizonyságot tehettek tárgyi tudásukról, kreativitásukról. Az első felelős magyar kormány tagjairól kivetített képeken fel kell ismerni, hogy ki szerepel a képen, illetve, hogy az adott miniszter milyen szerepet töltött be, melyik tárcáért felelt. Összesen kilenc arcot kellett felismerni, egyenként 3 pontot ért a helyes válasz. A Batthyány-kormány tagjai: Klauzál Gábor ipar- és földművelésügyi miniszter, Széchenyi István közmunka- és közlekedésügyi miniszter, Eötvös József vallás- és közoktatásügyi miniszter, Esterházy Pál, a király személye körüli miniszter, Mészáros Lázár hadügyminiszter, Kossuth Lajos pénzügyminiszter, Deák Ferenc igazságügyi miniszter, Batthyány Lajos miniszterelnök, Szemere Bertalan belügyminiszter. A verseny második körében öt Petőfi-versrészletet kellett azonosítani, azt, hogy melyik versből származik az idézet, illetve a csata helyszínét, amelyről Petőfi az egyes versrészletekben írt. Ezek a versek szerepeltek: *Csatában, Medgyes, Bizony*

mondom, hogy győz most a magyar, Segesvári csata, Négy nap dörgött az ágyú, Vizaknai csata, A székelyek, Karánsebes, Vajdahunyadon, a dévai be-

„Igen nevezetes számomra az, hogy jó lokálpatrióták ezek a diákok, a legnemezebb értelmében a szónak. Olyan szeretettel mutatták be a csapatok önmagukat meg a várost, amelyet képviseltek, a kollégiumot, az iskolát, hogy meghatódtam – fogalmazott Egyed Ákos, az 1848-as forradalom és szabadságharc tiszteletére szervezett vetélkedő zsűrijének elnöke”

vonulás után, Karánsebesen. A feladat második részében mindegyik csapattól egy versenyzőnek kellett bemutatnia az egyik csatát. A zsűri által elvárt legfontosabb információk: a helyszín, időpont, az egymással hadakozó fe-

lek, a csata rövid bemutatása és kimenetele. A harmadik fordulóban a csapatoknak az 1848–1849-es helyi hagyományok/kultusz alapján kellett összegezniük saját településükről a forradalom emlékét őrző emlékműveket, szobrokat, emléktáblákat, illetve a forradalmi megemlékezések helyi hagyományait (mely napokon, hol szoktak emlékünnepeket tartani). Minden csapatnak versbe kell foglalnia a helyi kultusz alapján a helyi hagyományápolás jelentőségét. A negyedik forduló villámkérdésekkel folytatták, összesen 25 kérdés hangzott el 5 csoportra bontva. Három kérdés a forradalom erdélyi személyiségeiről, egy kérdés egy, a forradalommal kapcsolatos településről/régióról, és egy kérdés a forradalmi eseményhez kapcsolódó hírlapról/intézményről szólt. A vetélkedő utolsó fordulójában a csapatok egy-egy rövid jelenetet mutattak be 2-3 percen belül, amelyek témája: Találkozásom Petőfivel. A csapatok a következő helyszíneken történő eseményeket idézték fel: pesti találkozást (Sepsiszentgyörgy), vajdahunyadi találkozást (Székelykeresztúr), kolozsvári találkozást (Nagyvárad), szibói találkozást (Nagyenyed) és szebeni találkozást (Kolozsvár) – valamennyi jelenet egyik szereplője Petőfi Sándor volt.

A versenyző csapatok

A vetélkedő egyik szabálya szerint az előző év nyertes csapata címvédőként részt vehet a soron levő megmérettetésen, így jött el újból Sepsiszentgyörgyről a Mikes Kelemen Főgimnázium csapata. A felkészítő tanár Már István volt, a csapat tagjai Kisgyörgy Beáta, Györgybíró Izabella és Rákosi Norbert. Székelykeresztúrról a Berde Mózes Unitárius Gimnázium csapata érkezett. Felkészítő tanár Szócs Annamária, a csapat tagjai Imre Beáta, Mátyás Zalán és Fazakas Levente. Nagyenyedről, a Bethlen

Gábor Kollégium diákjai: Joó Kinga Imola, Megyesi Júlia és Kocsis Norbert érkezett, Kónya Mária tanárnő készítette fel őket. Kolozsvárt idén a Báthory István Elméleti Líceum képviselte. Felkészítő tanárok Wolf Ágnes Kinga és Várad Éva Andrea, a csapat tagjai Péntek Botond, Katona-Bugner Attila és Hölgyes Orsolya. Nagyváradról az Ady Endre Elméleti Líceum képviseltette magát: Fazakas Gábor felkészítő tanár kísérte a csapatot Fábíán Tamást, Molnár Leventét és Kovács Norbertet.

„Jó lokálpatrióták a diákok”

Miután a zsűri összegezte a pontokat, és meghozta a döntését, dr. Egyed Ákos professzor és Magyarai Tivadar, az RMDSZ oktatási kérdésekért felelős ügyvezető alelnöke értékelt

• A SZERZŐ FELVÉTELEI

• Egyed Ákos zsűrielnök

a vetélkedőt. A nagyváradai csapat nyerte az első díjat, a másodikat a sepsiszentgyörgyi, míg a harmadikat a székelykeresztúri csapat. A nagyenyedi és kolozsvári csapat dicséretben részesült, Fazakas Levente pedig a Petőfi-alakításáért elnyerte a zsűri kü-

• Köpeczy Edith szervező

lőndiját. A nyertesek: akiket Fazakas Gábor tanár készített fel, elmondták, azért vállalták a megmérettetést, mert kötelességüknek érezték, hogy ha felkérést kaptak egy ilyen eseményre, akkor kellőképpen készüljenek is rá.

Felkészülten érkeztek, sokat tanultak, hiszen az alapok megvoltak ugyan, de a tudnivalók nagy részével most találkoztak először. Elmondásuk szerint a többi csapat is rendkívül jól teljesített. A zsűri elnöke, Egyed Ákos elmondta, minden vetélkedőnek megvan a sajátossága, az előzőek inkább az 1848-as forradalom társadalomtörténeti vetületét próbálták kiemelni, de sose feledkeztek meg arról, hogy 1848–49, március 15. össznemzeti ünnep és hagyomány, ennek jegyében próbálták az ideit is előkészíteni. Az ideinek az volt a sajátossága, hogy inkább a helyi eseményekre esett a hangsúly, ehhez hívták segítségül Petőfi Sándort, az ő verseivel hitelesítették, illetve abból indultak ki a diákok. Egy-egy nagy csata emlékét bontva ki a vers alapján bejárták Erdély jó részét, emlékezve főleg a szabadságharcra. Míg korábban a forradalomra emlékeztek inkább, most a szabadságharcra fókuszáltak. „Igen nevezetes számomra az, hogy jó lokálpatrióták ezek a diákok, a legnemesebb értelmében a szónak, olyan szeretettel mutatták be a csapatok önmagukat meg a várost, amelyet képviseltek, és a kollégiumot, az iskolát, hogy meghatódtam” – fogalmazott Egyed Ákos. A zsűri elnöke elmondta, persze akadtak diákok, akik nem győztek, de az nem mondható, hogy vesztesek, hiszen itt senki sem vesztes. „Ezek a gyerekek sokat tanultak, bevésődött az emlékezetükbe rengeteg esemény, név és Petőfi, a költő versei, jelenvalósága 1848- és 49-ben Erdélyben. Ez természetesen segíti a hagyomány ápolását, annak továbbadását” – mutatott rá Egyed Ákos.

Kihívás a szórványban élő diákok számára

Szócs Annamária, a székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium történelemtanára, arról számolt be, hogy a legnagyobb kihívást az jelentette, hogy éppen a próbaérettségi előtt kellett a diákoknak készülniük, egy hatalmas anyagot átvenniük. Nemcsak tudniuk kellett, de jelenetet bemutatni, gyorsan reagálni. A nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégiumban Kónya Mária történelem szakos tanár készítette fel a tanítványait a versenyre, mint mondta, kihívást jelentett számukra, szórványban élő magyarok számára. Március 15. üzenete egészen különleges, az összetartozás, a 48-as

forradalom szelleme, a magyarságtudat a szórványban erősebb – fogalmazott. Nem volt könnyű a felkészülés, mert biológia-kémia osztályba járnak a csapat tagjai, és csupán heti egy órában tanulják a történelmet. Igaz, hogy megemlékezést rendszeresen tartanak március 15-én a vártemplomban, de olyan dolgokat is kellett tudni most, amire akkor, amikor tanulták, nem fektettek nagy hangsúlyt. Köpeczy Edith szervező elmondta, a

• Kónya Mária nagyenyedi történelemtanár

vetélkedő iránt óriási az érdeklődés, ezért mindig úgy választják ki a vetélkedő csapatokat, hogy azok között a tömbmagyarság, a Partium, illetve a szórvány is képviseltesse magát. A diákok és a tanárok minden alkalommal nagy szorgalommal készülnek e megmérettetésre – mondta a szervező, aki szerint már a bibliográfia megértése is komoly általános műveltséget feltételez, valamint szorgalmas munkát, kitartást a tanárok és a diákok részéről. „Ennek meg is van az eredménye, éppen ezért nagyon boldogok vagyunk, és nagyon szeretnénk, ha a versenyt a következő években is folytathatnánk, tökéletesíthetnénk. Át lehet alakítani a szerkezetét, de az alapvonalat jó lenne megőrizni, ez pedig a forradalom és szabadságharc emléke előtti tisztelés” – magyarázta Köpeczy Edith.

ANTAL ERIKA

• A nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium csapata

• A nagyváradai Ady Endre Elméleti Líceum csapata

• A sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Főgimnázium csapata

• A zsűri: Tamási Zsolt József, Deák Árpád, Egyed Ákos, Keserű Sándor

• Magyarai Tivadar átadja az oklevelet

• A vetélkedő győztesei, a nagyváradai diákok

Fóris Ferenczi Rita egyetemi oktató tartott előadást Kolozsváron

Alaposan meg kellene ismerni a diákok

Kemény diót ajándékozott Fóris-Ferenczi Rita előadása motivációról, értékelésről, önértékelésről. No, nem mint-ha nem kaptunk volna válaszokat. Kaptunk. Ám a válasz azt jelenti, hogy a tanítónak, tanárnak nehezebb a dolga, mint hittük: ahhoz, hogy fenn-tarthassa diákjai érdeklődését, kíváncsiságát, mindenben túl egyenként és alaposan meg kell őket ismernie.

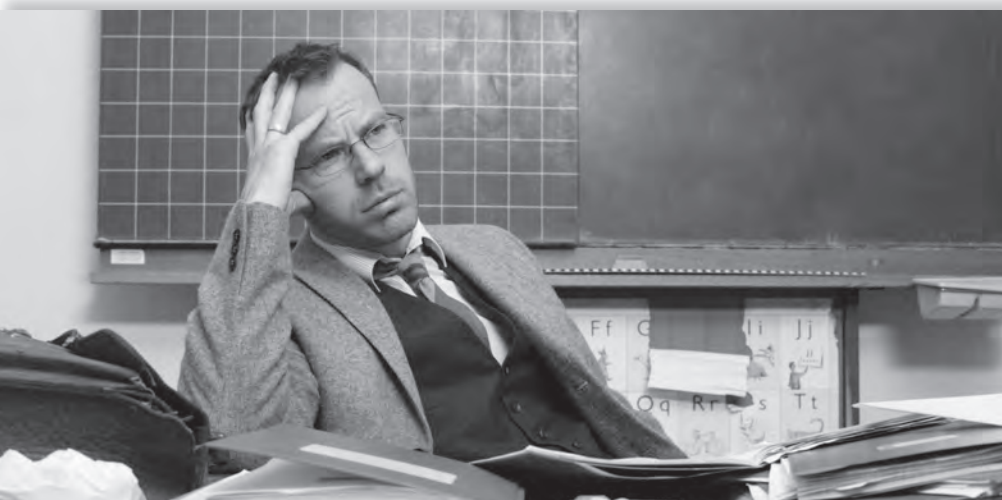
miszerint „gyerekek, aki ügyesen megoldja, az kap még egy feladatot”, vagyis a feladatokért is lelkesedő oviból hogyan lesz akár már ötödikes korában olyan diák, aki alig várja, hogy vége legyen az órának.

A „KELL” pedagógiája és a frusztráció

A tanár elsődleges feladatának meghatározásakor említésre került a

ha valamiféle elevenségérzettel megy be a tanár az osztályba, az is ugyanúgy átragad a gyerekekre, vagyis a

„Aki húsz éve tanár, annak szaga van – idézett egy kollégát az előadó, hozzátéve: annak is szaga van, aki bizonytalan. A belőlünk sugárzó történetek meghatározzák a másik közérzetét. A gyerekek ezt azonnal megérik, a nagyobbak kijátsszák, a kisebbek azonosulnak. Ám ha valamiféle elevenségérzettel megy be a tanár az osztályba, az is ugyanúgy átragad a gyerekekre.”

- „A tanárral szemben megfogalmazódó sokrétű elvárás aztán temérdek frusztrációt szül, a pedagógusokat a társadalom egyik legfrusztráltabb társadalmi rétegévé teszi.”

Motiváció és értékelés természetes körforgása

Olyan természetes körforgást alkot motiváció, értékelés és önértékelés, s mint a nevelésben általában, úgy itt is érvényes: a kelleténél több is baj, és a kelleténél kevesebb is gondot okozhat. Mindez szépen kiderült a Kolozs Megyei Ifjúsági Fórum (Kifor) által szervezett III. Pedagógus Fórum első előadásán, amelyet Fóris-Ferenczi Rita, a BBTE Pszichológia és Neveléstudományok Kara pedagógia és didaktikai intézetének oktatója tartott Kolozsváron. Aki ezúttal tulajdonképpen azt boncolgatta, hogy abból a jelenetből, amikor az ovások fülig érő szájjal és szenvedélyes igyekezettel jelentkeznek az óvó néni felszólítására,

„KELL” pedagógiája. Az elvárások szerint sok más mellett a tanár elsődleges feladata semmiképpen nem egy bizonyos első, hanem nagyon sok: például tanítani, jól értékelni, ne legyen álmos és rosszkedvű, érdekes módszertani megoldásokat alkalmazzon az óráin, stb. A tanárral szemben megfogalmazódó sokrétű elvárás aztán temérdek frusztrációt szül, a pedagógusokat a társadalom egyik legfrusztráltabb társadalmi rétegévé téve. Aki húsz éve tanár, annak szaga van – idézett egy kollégát az előadó, hozzátéve: annak is szaga van, aki bizonytalan. „A belőlünk sugárzó történetek meghatározzák a másik közérzetét. A gyerekek ezt azonnal megérik, a nagyobbak kijátsszák, a kisebbek azonosulnak. Ám

tanítási folyamatban rendkívül fontos, hogy az oktató legyen békében önmagával, és legyen benne motiváció, ami nem módszertani kérdés” – mondta Fóris-Ferenczi Rita. A motiváció szocializáció során alakul ki, illetéknéppen változik, és mindenkinél egyénileg eltérő belső motivációs készlet alakul ki.

Az értékelés égből hulló ónos eső

Nem véletlen, hogy éppen a tanárok azok, akik nem különösebben szeretnek értékelni, mert érzik, hogy az értékelés korrektsége felelősség, a diák pedig úgy tanul, ahogyan értékelték. A felelősség hatalma pedig egészen odáig terjed, hogy egy-egy tehetség kiaknázatlanul, felfedezetlenül maradhat, amennyiben nem teljes az értékelés. A tanár a jeggyel minősíti a gyermek teljesítményét, kategorizálja a diákokat, aki sokszor aztán így határozza meg önmagát: „ötös vagyok matekból”. A jegy nem tudja értékelni az egyéni munkát, törekvést, azt, hogy ha például egy gyengébb matekes több órát tölt a házi feladattal, s hogy megpróbálja megérteni a leckét – ez az

értékelés során viszonzatlanul, észrevétlenül marad.

Az előadáson tulajdonképpen az is kiderült, hogy az értékelés igencsak szubjektív műfaj, ráadásul befolyásolható is. Az a diák, aki jól kezd egy ciklus elején, készül, ráhúz, és sikerül jó értékeléseket begyűjtenie, nagyobb valószínűséggel „biztonságosan megalapozta” a helyzetét, hiszen aki bekerül egy értékelési kategóriába – akár jó, akár rossz az –, nehezen mozdul ki belőle. Az értékelés során a tanár egymáshoz is viszonyítja a teljesítményeket. Vagyis nem önmagában osztályoz egy teljesítményt, hanem egy másik teljesítményhez viszonyítva. Például egy órán két teljesítményt hallgat meg, az egyiket ötössel osztályozza, a másik tízzel. Ha a gyengébb teljesítményt sorrendben a tízes után hallgatja meg, nagy valószínűséggel gyengébben osztályozta volna.

• **Fóris-Ferenczi Rita** egyetemi oktató

Kutatások igazolták, hogy az értékelést befolyásolja a tanár lelkiállapota is – ugyanazt a dolgot jobbra értékelte boldog élethelyzetében, és gyengébben szomorúság, nehézség esetén –, ráadásul ez akár több egységnyi különbséget is eredményezett.

Hogy mennyire nem kedvelik a tanárok sem az értékelést, azt pontosan jelzi az a kutatás, amelynek során jelentéseket, metaforákat társítottak a folyamathoz: több negatív töltetű társítás született. Tanárok mondták az értékelésről, hogy olyan, mint: kutyának a simogatás, lónak a kockacukor, fa nyírása, gondozása, fa rossz gyümölcsének a levágása, a bosszú gyönyöre,

égből hulló ónos eső, foghúzás, kivégzés, mókuskerék stb.

A döglusta szarka farka

Két pasztikus „szólással” haladtunk tovább a motiváció-kompetencia összefüggéseinek boncolgatásában: „Sokat akar a szarka, de nem bírja a farka”, vagyis van motiváció, de nincsenek képességek, és „Bírná a farka, de döglusta a szarka”, azaz képesség lenne, de nincs szorgalom, nincs motiváció, vagy nem tudjuk aktiválni azt a bizonyos belső motivációt, ami cselekvésre sarkallná azt a szarkát. Fóris-Ferenczi Rita ki „merte” jelenteni, hogy a túlzásba vitt gyermekközpontúsággal van némi probléma, hiszen kell némi noszogatás, hogy a belső motiváció belendüljön – mondta. Igen érdekes megemlíteni, hogy az ingerszükséglet egy elsődleges motiváció. Az unalom mint belső motiváció feszült állapotot teremt, amit a kisdíák úgy próbál kezelni, hogy például feláll, és sétálni kezd, a nagyobacska csintalankodik, esetleg a társát szurkálja a körzével, a nagyok pedig már vagy teljesen megátsszák, mintha innák a tanár minden szavát, pedig teljesen máson jár az eszük, vagy esetleg olvasnak a pad alatt. Ami működik, az a játék, kíváncsiság, élménymotívum. A megfelelő ingerekkel minden motívumhoz kialakulhat egy képesség, ám ha a motívumokat nem tápláljuk, akkor gátlás alá kerülnek, elsovadnak.

A belső motívumok nagyon sokfélék, és nagyon sok mindentől függenek. Elsőre érthetetlennek tűnhet az a helyzet, amikor egy harmadikos kislány könnyekben tör ki egy elégséges miatt, fiú osztálytársát pedig az ötödik elégtelen is hidegen hagyja. Mi lehet a háttérben? Azontúl, hogy esetleg már mindegy, hogy négy vagy öt elégtelen gyűlt össze, míg a kislány csupa kitűnő, előfordulhat, hogy otthon büntetik akár veréssel is a gyenge osztályzatot, vagy a kötődés miatt a gyerek nem akarja gyenge jeggyel megbántani az anyukáját, esetleg a tancit. Ha ismerjük a gyermeket, akkor tudjuk, hogyan lehet őt „manipulálni”, ha ismerjük a belső motivációit, akkor tudjuk, mihez kell nyúlni, hogy az érdeklődését stimuláljuk, ébren tartsuk.

A tartalommal és a szakmai csőlással is baj van, mondta az előadó, és a lúgosítás példájával élt. – Divat a lúgosítás, ezért sok citromot, paradicsomot kell fogyasztani. De az én

fejemben a citrom, paradicsom savas, akkor vajon mitől lesz ott bent lúgos? – mondta a jó, életszerű kémia gyakorlatot a Mengyelejev táblázatából vett

• Természetes körforgást alkot a motiváció, értékelés és önértékelés

száraz, képlet- és számszerű robotfeladattal szemben.

Az önértékelésről helyel-közzel eshetett már csak szó az érdekes, humoros fordulatokban is gazdag előadás csak úgy elrepülő közel két órájában. Az önértékelést minél hamarabb ki kell alakítani. Alakulását befolyásolja az értékelés minősége, a környezetből érkező pozitív visszajelzés (amire a felnőtteknek is szükségük van). Segíthetnek az önértékelési kártyák, amelyeket saját előre meghatározott szempontjaink alapján állítunk össze, ezek kitöltésével teljesítményünket értékeljük, ez segíthet abban, hogy legközelebb teljesebb munkát végezzünk.

KEREKES EDIT

Interaktív tárlatvezetés a sepsiszetgyörgyi MAGMA Kortárs Művészeti Kiállítótérben

Bevezetés a kortárs vizuális művészetbe

Nemcsak a fiatalok, gyerekek, diákok számára szokatlan, ismeretlen terület a kortárs képzőművészet, de számos felnőtt is ódzkodva, nehezen közelít a rendhagyóbb, konceptuális alkotások világa felé. Mindennek háttérében többek közt az áll, hogy nincs egyfajta átvezető híd az iskolák, illetve azok közt a terek között, amelyek a művészet élvona-

lánban álló, újszerű szemléletet képviselő kísérleteket, irányvonalakat közvetítik. Ma a romániai iskolákban bár vizuális nevelést, vizuális kultúrát tanulnak a diákok, ez többnyire gyakorlatias rajz-órákat jelent. Ritka esetben találkozunk a vizualitás általában vett elméleti háttérével, alig van esélyük, hogy vizuális alkotásokat elemezzenek, és meglege-

tősen kevesen tudják, értik a diákok közül, hogy a vizualitáshoz nemcsak a reneszánsz festmények tartoznak, hanem mondjuk egy rajzfilm, egy installáció, egy videomunka vagy performansz is. A sepsiszetgyörgyi MAGMA Kortárs Művészeti Kiállítótér rendszeresítette az utóbbi évben a diákok számára felkínált interaktív tárlatvezetéseket, illetve az ehhez kapcsolódó workshopokat, műhelymunkákat. A korábban alkalmi, diákoknak, többnyire kisiskolásoknak és óvodásoknak szánt művészeti tevékenységek nyomvonalán haladva az elmúlt két iskolai évben mindenik kiállításhoz kapcsolódik egy értelmező-magyarozó, értelmezni-magyarozni tanító tárlatvezetés és egy tematikus műhelyfoglalkozás, amely a havonta frissülő kiállítások anyagára épít. Ezek a tárlatvezetések ugyanakkor kitekintést biztosítanak művészettörténeti és művészetelméleti mérőöldkövekre, az éppen látható műveket beágyazzák a már meglévő művek hálójába, és korábbi alkotásokra visszautalva, összehasonlítva próbálják megértetni.

A februári *Eight Present Artist* csoportos kiállítás alatt több mint 200 diák vett részt a MAGMA kiállítótermeiben többnyire tanórák ideje alatt, szaktanárok kíséretében. A kiállítás témája a 8 kiállító vizuális művész Marosvásárhelyhez fűződő viszonyán alapszik, az alkotások sokfélesége és a megjelenő különböző ábrázolásmódok alkalmat adtak általában beszélni a kortárs művészetről, illetve a befogadói attitűd sajátosságaihoz is sikerült eljutni. Az egyes művek konkrét értelmezése mellett szóba került Umberto Eco *Nyitott mű* című korszakalkotó írása, miközben a lehetséges értelmezések sokaságáról beszélünk, illetve arról, hogy a befogadói aktusnak nincs rébuszjellege, nem egymegoldásos feladat. Bartha József kiállított munkái egyenesen visszautaltak a szürrealista René Magritte *Ceci n'est pas une pipe* alkotására, így egy újabb kitérőt lehetett tenni a művészettörténet egy fontos állomáshelyén, ugyanitt szó esett a szavak és képek kapcsolatáról és Marqu

Fotók • MAGMA

Száz év *magányára* is lehetett hivatkozni ebben a kontextusban. Christina Hartl-Prager alkotásai egy különös technikát villantottak fel, a kitakarás módszerét, amelyet a részt vevő diákok jó része ki is próbált reprodukciókon, amely nemcsak izgalmas tapasztalat volt, hanem különleges, megkapó alkotások születtek, miközben az élmény mellett felismerések is megfogalmazódnak a résztvevőkben, hiszen saját alkotási folyamatuk alatt tapasztalhatták meg a képek erejét és azokat az átalakulási folyamatokat, amelyek átminősítenek bármilyen adott képanyagot. A képek struktúrája is alkalmat adhat művészettörténeti vargabetűk megtételére, jelen esetben Caravaggio életművére is történetek utalások, illetve Derek Jarman

Caravaggio című filmjéből is kaphattak ízelítőt a résztvevők. A MAGMA kettős céllal szervezi a diákok számára a tárlatvezetéseket, egyrészt a legaktuálisabb művészeti alkotások befogadását próbálják elősegíteni, megkönnyíteni ezek a tevékenységek, másrészt a szervezett, irányított tárlatlátogatások remélhetőleg ismerős térré teszik az elkövetkezőkben a kortárs művészeti kiállítótereket. Nem titkolt célként szerepel az is, hogy a MAGMÁT élhető, érdekes, vonzó térnek /helynek tekintsék a diákok, gyakrabban járjanak, illetve otthonosan mozogjanak benne.

FÁM ERIKA

Beszélgetés Székely Zoltán székelyudvarhelyi fizikatanárral

Gyermekbarát tanítás, avagy puhul a vaskalap (2.)

– A fizikai kísérletek előkészítése, lebonyolítása mekkora kreativitást igényel a pedagógus részéről? Milyen mértékben adottak az eszközök, és mennyire kell ezermesternek lennie az eredményes munkavégzéshez?

•Székely Zoltán: „Nemcsak a fizikusnak, de bárkinek hasznára válik, ha sokoldalú, jó kombinációs készségekkel rendelkezik.”

– Az eszköztár elég szegényes, de egy kis leleményességgel sok mindent meg lehet oldani. A baj inkább az időhiány. Egy-egy téma becsületes előkészítése, főleg, ha 3-4 csoportban akarunk dolgoztatni, sok időt vehet igénybe, és ez nem áll mindig rendelkezésünkre, így sokszor marad a frontális kísérlet, amely főleg egy nagy létszámú osztályban nem a legelőnyösebb.

– Ön rengeteg munkát fektet abba, hogy a gyerekek szórakozzanak is a fizikafeladatok megoldása közben: az ön által összeállított, a Corvin Kiadó gondozásában megjelenő Fizikaland

munkafüzetek szórakoztató feladatokat tartalmaznak. Mikor és hogyan született meg a humoros munkafüzetek szerkesztésének ötlete?

– Bár a kilencvenes évek végére számtalan alternatív tankönyv született, az általános iskolásoknak szánt tankönyveket még mindig túl elméleti jellegűeknek láttam. Akkor született meg a gondolat, hogy írni kellene gyermekbarát munkafüzeteket, amelyek a központi követelményekhez igazodva a leglényegesebb dolgokat tartalmazzák, segítenek a megértésben és begyakorlásban, és olyan témához kötődő érdekességeket tartalmaznak, amelyeket szívesen elolvasnak a diákok. Az esetleges humor a füzetekben csak hab a tortán, hogy barátságosabb legyen a tudomány. A kétezres évek elején születtek meg a három különböző korosztálynak szánt *Fizikaland* munkafüzetek, amelyeket azóta is minden évben kiadnak. Úgy látszik, hogy van igény rá, nem volt hiábavaló a megírásukra szánt energia. Azóta még sok új ötletet támadt, azt hiszem, érik egy alapos átdolgozás szándéka bennem.

– A feladatgyűjtemények nem kizárólag a fizikai ismereteket, de a diákok logikáját, általános műveltségét és más készségeit is fejlesztik. Hogy érzi, mi mindenhez érdemes értenie egy jó fizikusnak?

– Nemcsak a fizikusnak, de bárkinek hasznára válik, ha sokoldalú, jó kombinációs készségekkel rendelkezik, ha feltalálja magát bizonyos helyzetekben, ha összefüggéseiben tudja szemlélni a világot. Ha az alapos műveltség logikus gondolkodással társul, abból szép dolgok születhetnek. Nagy szüksége van a mai társadalomnak értő és gondolkodó emberekre ahhoz, hogy a „ne habozz, fogyassz!” jelszót zászlajukra tűző vezető hatalmak szarvát egy kicsit sikerüljön letörni.

– A vidéki diákok fejlesztését a községi iskolák elhagyása után is különösen

fontosnak érzi. Honnan jött a vidéki iskolák számára évente megszervezendő Fizikavalkád verseny ötlete? Milyen múltira tekint vissza? Milyen szempontok szerint épül fel a versenyprogram? A benevezési díjak eltörlésével hogyan sikerül fenntartani az eddigi színvonalat?

– 2005-ben kezdődött az egész, a fizika nemzetközi évében, éppen száz esztendővel azután, hogy Albert Einstein megírt négy cikket (a Brown-mozgásról, a külső fényelektromos hatásról, a speciális relativitás elméletéről és a tömeg-energia egyenértékűségéről), amelyekkel megalapozta a modern fizikát. Talán ez az évforduló adta az ötletet ahhoz, hogy elindítsam a Fizikavalkádöt Bögözben, az akkor még omladozó tetejű iskolában és a lepusztult művelődési házban. Kezdetben csupán Udvarhelyszék vidéki iskoláinak hirdettem meg a versenyt, három kiadás után viszont – a rendezvény sikerén felbuzdulva – megyei szintűvé terjesztettük ki, idéntől pedig egész Székelyföldről nevezhetnek csapatok a versenyre. Legelső pillanattól két cél vezérelt: esélyt, megmutatkozási lehetőséget, sikerélményt nyújtani a vidéki iskolákban tanuló, természettudományok iránt is érdeklődő fiatalok számára, és rányitni a szemüket a tantárgyak közötti összefüggésekre, tudatosítani bennük azt, hogy az életben minden mindenrel összefügg, nem célszerű dobozolni ismereteinket, és nem szerencsés „fizikául”, „matematikául”, „biológiául” gondolkodni, hanem összességében, egységében kell szemlélni és megérteni a világot. Számomra az jelent sokat, hogy tizenegy esztendő folyamán az évente más-más téma köré szerveződő vetélkedőbe a megye 34 településéről összesen 163 csapat kapcsolódott be a rendezvénybe. Ez körülbelül 560 tanulót, több száz bájos rajzcsokát, tematikus fogalmazást, tudományos dolgozatot, rengeteg megoldott fizika- és logikai feladatot, de ami a

legfontosabb, több mint 6000 együtt eltöltött, élménydús percet jelent. Erre a rendezvényre nem kértünk soha benevezési díjat, a kiadásokat pályázati forrásokból, adományokból fedeztük.

A másik, általam szervezett vetélkedő az Alfa és ómega fizikaverseny, amelyet 2013-ban, tulajdonképpen a sepsiszentgyörgyi Alfa fizikusok versenye mintegy jogutódjaként hívtam életre. Ez egy olyan vetélkedő, amelyen bármelyik 7–8. osztályos diák eséllyel indul, kellő szorgalommal és következetes munkával akár a dobogó legfelső fokára is felállhat a végelszámolásnál. Az a cél vezérel, hogy minél szélesebb rétegnek adjunk esélyt a sikerélményre. Egyelőre Hargita, Kovászna, Maros és Brassó megyei diákokat szólítottunk meg, de idővel akár Erdély-szintűvé is kiterjeszthetjük a vetélkedőt, ha úgy látjuk, hogy erre igény lesz. Az idei – harmadik – kiadásra összesen 520 gyerek jelentkezett, közülük kerül ki az a 120 tanuló, akiket a három levelezéses forduló követően az elért eredmények alapján behívunk a döntőbe.

Mivel benevezési díjat nem gyűjtünk, a rendezvény kiadásait szintén pályázati forrásokból és adományokból fedezzük.

– Számos tanítványa reálszakon folytatta tovább tanulmányait. Melyek az Ön eddigi legnagyobb sikertörténetei?

– Örülök annak, hogy diákjaim közül sokan választják a műszaki pályát, mert egyre kevesebb az igazán jó szakember műszaki téren is. Örülök annak is, hogy a régi tanítványok közül többen is tanulnak a tudományegyetem fizika karán. Örülök annak is nagyon, ha valaki a pedagógusi pályát választja, mert óriási reálszakos tanárhiánnyal fogunk szembesülni az előrejelzések szerint 15-20 év múlva. Igazi sikertörténeteknek viszont azokat a pillanatokat tartom, amikor egy-egy régi tanítvánnyal találkozom, megszorítjuk egymás kezét, vagy megöleljük egymást, és érezzük kimondatlanul is, hogy összetartozunk, és semmi sem volt hiábavaló.

– Tekintve széles körű tevékenységét (az eddig említetteken kívül színjátszó és kézműveskörök vezetése, a Gimi farangi színdarabjaiban való aktív részvétel), érdekelné, hogyan vélekedik a tehetség fogalmáról. Tapasztalatai szerint

mennyire gyakori, hogy egy diák több, egymástól látszólag teljesen független területen kiváló eredményeket produkál? Mit vár el a környezet egy tehetségesnek kikiáltott diáktól, és neki mi mindent kell a siker érdekében feláldoznia?

– A tehetség fogalmát sokan sokféleképpen értelmezték már. Én úgy gondolom, hogy minden olyan gyermek, aki kitartóan dolgozik a benne rejlő adottságok hasznosításáért, és folyamatos munkával tudja növelni a teljesítményét, aki önmagához képest egyre jobb eredményeket ér el, tehetségesnek mondható. Persze vannak igazán különös képességekkel megáldott tanulók. Ha viszont ezek a tanulók elfelejtik teljesítményüket időről időre a bennük lévő adottságokhoz viszonyítani, és mi nem emlékeztetjük folyamatosan erre őket, elkallódhatnak. A kimagasló eredmények elérésé-

„Igazi sikertörténeteknek azokat a pillanatokat tartom, amikor egy-egy régi tanítvánnyal találkozom, megszorítjuk egymás kezét, vagy megöleljük egymást, és érezzük kimondatlanul is, hogy összetartozunk, és semmi sem volt hiábavaló.”

hez a tehetség mellé sok alázattal végzett, folyamatos munka kell. A megértés és a tudás közötti lépcsőfokokat tanulásnak nevezzük, ezt sok kitűnő tehetséggel megáldott diák nehezen látja be. De aki belátja, és rendszeresen edzi magát akár szabadideje egy részének feláldozásával, annak a siker nem marad el, előbb-utóbb felér a csúcsra. A tehetségesnek kikiáltott diák környezete pedig várja és elvárja a jó eredményeket. Gondoljunk csak arra, hányszor elhangzanak olyan kijelentések, mint „többet vártam tőled”, „ha igazán komolyan vennéd, többre lennél képes”, stb. Mik ezek, ha nem elvárások? És hogy jogos elvárások, arról már Máté evangéliumában a talentumokról szóló példabeszédben is olvashattunk.

Megtörténhet, hogy – főleg általános iskolában, esetleg a középiskola

kezdetén – a diák egymástól látszólag teljesen független területen kiváló eredményeket produkál. Nincs ebben semmi különös, gondoljunk Leonardo da Vinci példájára vagy éppen a polihistorokra. Napjainkban is találunk olyan diákokat, aki humán és reálisikon egyaránt rangos versenyeket nyer, mellesleg meg gyönyörűen zenél is. Egy ideig működik is a dolog. Egy idő után viszont, ahogy sokasodnak az információk, a siker érdekében elvégzendő feladatok, rájön arra, hogy bár adottságai meglelnének, de egyszerűen nincs fizikailag ideje mindenre foglalkozni. Rádöbben arra, hogy a matematika, a fizika vagy éppen a zene területén az eredményesség egész embert követel, és döntenie kell: mi az, amit profi szinten szeretne végezni, és mi az, ami megmarad hobbinak.

– Mik a tervei a közeljövőre nézve? Van-e még olyan terület, amelyen eddig nem volt alkalma tevékenykedni, de szívesen kipróbálná?

– Egy kísérleteket tartalmazó könyvet szeretnék a diákok kezébe adni, amely segítene nekik abban, hogy élvezzék a fizikát, ezen dolgozom most kevés szabadidőmben. Mindig is nagyon szerettem volna megtanulni zongorázni, de nem jött össze. Hátha majd nyugdíjas koromban erre is lesz időm.

– Végül: véleménye szerint mi szükséges ahhoz, hogy egy pedagógus megmaradjon választott hivatása mellett? Úgy is kérdezhetném, mit tart a kiégés ellenszerének?

– A diáktársadalom eléggé gyorsan változik, lépést kell tartani a változásokkal, új módszereket kell kitalálni, évről évre meg kell nyerni az arra érdemes diákokat a tudományoknak. Nincs idő kiégni. Egyébként is, amíg napról napra harminc csillogó szempár várja óránként az újabbnál újabb csodákat, addig eszünkbe sem szabad jusszon, hogy egy óriás taposómalomban vagyunk, és jogunk lenne néha elfáradni.

(Az interjú első részét februári lapszámunkban közzeltük.)

BÁLINT KINGA KATALIN

Az árnyékoktatás vizsgálata észak-erdélyi és székelyföldi középiskolások körében

Hazánkban csupán az utóbbi három évtizedben születtek olyan kutatások, melyek a diákok szabadidős tevékenységeit vizsgálják. Ez azzal magyarázható egyrészt, hogy a poszt szocialista országokban nem volt hagyománya az effajta felméréseknek, másrészt pedig csak az utóbbi időben kezdtek el diverzifikálódni azok a programok, amelyek félig strukturált szabadidő-eltöltési lehetőséget nyújtanak a fiatalok

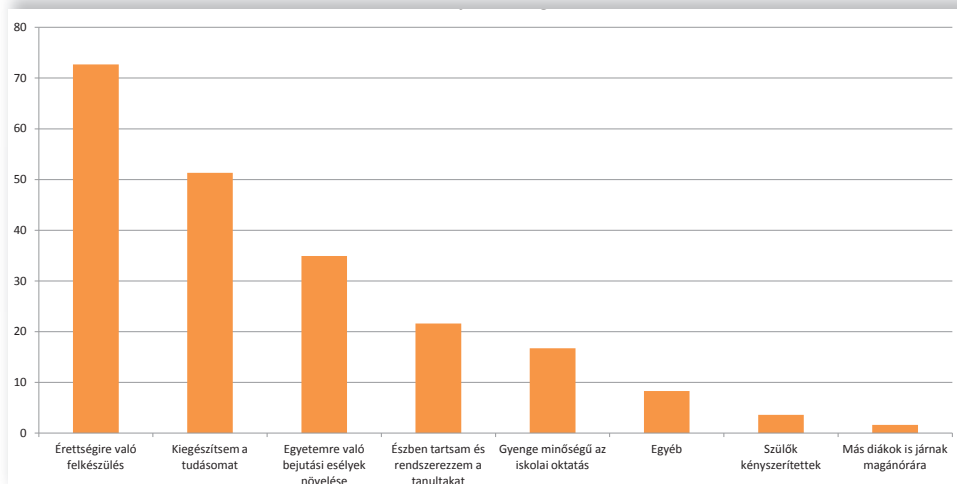
számára. Ugyanakkor a magánórák iránti igény is a posztmodernitással kezdett el exponenciálisan növekedni. A jelenség megragadására az árnyékoktatás fogalmát használják, amely a legáltalánosabb megközelítés szerint olyan hivatalos, oktatási rendszeren kívüli oktatási-nevelési tevékenységek összessége, amelyeknek elsődleges célja növelni a diákok esélyeit a társadalmi javakhoz való hozzáférés

sikeressége vonatkozásában. Egy tavaly végzett felmérés során 1108 székelyföldi, illetve észak-erdélyi diákot kérdeztünk meg szabadidős szokásairól. Kíváncsiak voltunk, hogy hányan vesznek részt oktatáson kívüli programokban, színjátzó körben, diákszövetségben, továbbá arra is, hogy hányan igényelnek magánórákat, és mi motiválja őket választásaikban. A megkérdezett diákok 41,9 százaléka fiú, 58 százaléka lány. A fiatalok több mint harmada (34,1 százalék) elméleti líceumban tanul, 28,1 százalékuk szakközépiskolás, 37,7 százalékuk pedig művészeti, pedagógiai és technológiai profilú középiskolába jár.

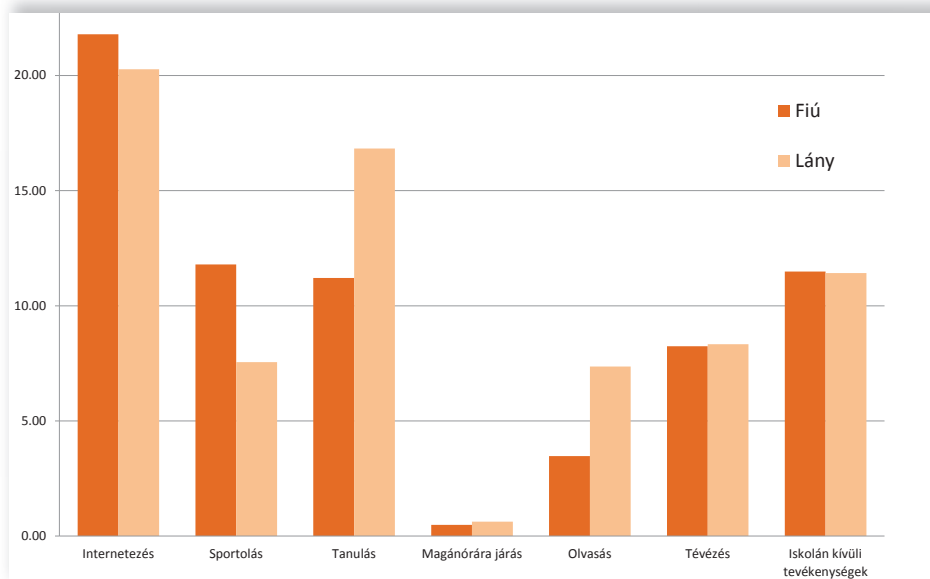
Lányok, fiúk, más-más szokások

Elsőként arra kértük a diákokat, hogy a felsorolt tevékenységeknél (tanulás, internetezés, tévénézés, olvasás, sportolás, magánóra, egyéb iskolán kívüli tevékenységek) jelöljék meg, mennyi időt töltenek ezekkel naponta, illetve hétfőként. Mint kiderült, a lányok hetente valamivel kevesebb, mint 17 órát fordítanak a tanulásra, míg a fiúk átlagosan 11 órát. A magánórára járás tekintetében nincs nagy eltérés a két nem között: a lányok valamivel több, mint fél órát, a fiúk pedig hetente átlagban félórát töltenek el a tevékenységgel. Ezzel szemben jelentős eltérést figyelhetünk meg az olvasás szempontjából: a lányok mintegy kétszer annyi időt fordítanak olvasásra (átlagban 7 óra), mint a fiúk (átlagban 3,48 óra). A fiúk viszont többet sportolnak: hetente átlagosan 12 órát, a lányok 7 és fél órát. A felmérés szerint nincs különbség az internetezéssel töltött idő (átlagban 21 óra hetente), a tévénézés (8 óra hetente), valamint az iskolán kívüli tevékenységek tekintetében sem (átlag 11 óra).

A kérdőív következő kérdése a szülők iskolai végzettségére irányult, mivel ez hatással lehet a különböző tevékenységekkel eltöltött idő mennyiségére. Megállapítottuk, hogy összefüggés van a két szülő iskolai végzettsége és a gyerek iskolán kívüli programokra fordított ideje között, az eltöltött

• Magánórára járás motivációja (százalékban)

• Különböző tevékenységekre fordított idő hetente (óraban)

idő mértéke fokozatosan növekszik a tanulmányi szint függvényében. Az alacsony végzettségű édesapák gyerekei valamivel kevesebb, mint 9 órát vesznek részt iskolán kívüli programokban, míg a magas végzettségűek gyerekei szinte 13 órát. Legtöbbet a középfokú végzettségű szülők gyerekei tanulnak, heti 15 órát. Az iskolák típusa szerint megfigyelhető, hogy az elméleti, illetve a művészeti, pedagógiai és technológiai profilú iskolákba járók jóval több időt töltenek el tanulással, hetente 15 és fél órát, mint a szakiskolások, akik csupán kicsivel több mint 11 órát.

Szülők iskolai végzettsége és más összefüggések

A kutatás során az oktatáson kívüli tevékenységeket elsőként az iskolák szempontjából közelítettük meg. A vegyes tannyelvű iskolákban tanuló diákok fele annyi tevékenységben (átlag 2,34 tevékenység) vehetnek részt, mint a csak magyar nyelvű iskolákban tanuló társaik, ahol átlagban szinte öt (4,8) foglalkozást szerveznek a diákok számára. Megvizsgáltuk azt is, hogy miként befolyásolja a diákok szabadidős tevékenységét a szülők iskolai végzettsége, gazdasági helyzete. Ezek alapján elmondható, hogy a középfokú iskolai végzettséggel rendelkező szülők gyermekei a tevékenységekben nagyobb arányban vesznek részt, mint az alacsony vagy a magas végzettségűek gyermekei. Munkaerőpiaci helyzetüket tekintve nem csupán a saját alkalmazottakkal rendelkező vállalkozók vagy egyéni vállalkozók gyerekei vesznek részt több tevékenységben (átlagban 2,5 és 2,2), hanem kimagasló értéket kapunk az alkalmazottak (átlagban 2,6), alkalmi munkából élők (3,4) és nyugdíjasok/betegnyugdíjasok (átlagban 2,8) gyerekeinél is. A család anyagi háttere és az oktatáson kívüli tevékenységek mennyisége között nem találtunk összefüggést. Rákérdezve arra, hogy a szülők mennyire határozzák meg a gyerek szabadidejét, azt találtuk, hogy azok esetében, akiknek a szülei egyáltalán nem szólnak bele, átlagban 2,6 aktivitásban vesznek részt, akiket kismértékben irányítanak, átlagban 2,7-ben vesznek részt, és ahol teljes mértékben a szülők döntenek el, átlagban csupán 1,3 tevékenységre jelentkeznek. Válaszadóink nyílt kérdésben sorolták

fel azokat a tevékenységeket, amelyek számukra nem elérhetőek, azonban igényelnék. Egyrészt olyasmint soroltak fel, amit mi is megfogalmaztunk: vitakörök, hangszertanulás, kirándulások, érettségi felkészítők, sportkörök, néptáncoktatás, szakkörök, iskolaújság-szerkesztés, kórus, színjátszó kör. Másrészt olyan tevékenységeket említettek, amelyeket nagyrészt iskolán kívül rendeznek: extrém sportokat, úszást, balettet, sakk-kört, pingpon-

„A fiúkat inkább az anyagiak ösztönzik, a lányokat főként a képességfejlesztés és a kapcsolatépítés lelkesíti. Összefüggés figyelhető meg az iskola nyelve és a motivációk között, mind a magyar, mind a vegyes tannyelvű iskolákba járó diákokat inkább a kapcsolatépítés és képességfejlesztés lelkesíti.”

gozást, paintballozást, rajzköröket, motorozást, modellkedést, lovaglást, harcművészeteket, főzőtanfolyamot, fitneszórákat, boksztoktatást.

Motivációk, magánórák

A felmérés során az iskolán kívüli tevékenységek három motivációját azonosítottuk: anyagi érdek, karrier és jövőbeli elhelyezkedés, a képességfejlesztés és kapcsolatépítés motivációja. A fiúkat inkább az anyagiak ösztönzik, a lányokat főként a képességfejlesztés és a kapcsolatépítés lelkesíti. Az anyagi érdekek leginkább a Maros megyei diákokat motiválják, a karrier és elhelyezkedés a Kovászna megyeieket. Összefüggés figyelhető meg az iskola nyelve és a motivációk között, mind a magyar, mind a vegyes tannyelvű iskolákba járó diákokat inkább a kapcsolatépítés és képességfejlesztés lelkesíti. A magánoktatás, amely az árnyékoltatás másik fontos pillére, olyan tartalmakra vonatkozik, amelyeket a diákoknak szükségszerűen el kell sajátítaniuk: ezek főként román-, matematika-, biológiaórák. Az 1108 adatközlő diákból 303 jár valamilyen

magánórára. A kilencedikesek 23, a tizedikesek 27, a tizenegyedikesek 27, a tizenkettedikesek 34 százaléka jár egy vagy több magántanárhoz. Az a feltételezésünk, miszerint tizenkettedikesek nagyobb arányban járnak magánórákra, nem igazolódott be, a tizedikesek esetében is hasonló a helyzet. A gyerekek magánórára járási szokását inkább az édesanya iskolai végzettsége befolyásolja, mint az apáé. A magánórára járók 57,3 százaléka közép fokú végzettségű az édesanyja, míg csupán 5,1% százaléka alacsony végzettségű. Az alacsony jövedelmű családokból számottevően kevesebben járnak magánórára (9,2 százalék), mint a magas jövedelmű családokból, utóbbiak teszik ki a magánórára járók kétharmadát. Azoknak a diákoknak, akiknek magánoktatót fogadnak, a szüleik többsége alkalmazottként dolgozik. Motiváció szempontjából fontos kiemelni, hogy természetesen a végzősök tűnnek ki: a magánórára járó tizenkettedikesek 87,1 százaléka azért jár magánoktatóhoz, hogy jobban fel tudjon készülni az érettségire. Azoknak a diákoknak, akik nem járnak magántanárhoz, 55,9 százaléka gondolja úgy, hogy magántanár nélkül is jól teljesít. Ezeknek átlagban 8,7-es a médiájuk, amely számottevően nagyobb, mint azoké, akik nem ezt az okot jelölték be (átlagban 8,1-es média). Akik magántanár nélkül is jól teljesítenek, azok valamivel több időt fordítanak a tanulásra, azonban internetezés, tévénézés, olvasás, illetve sportolás tekintetében nem mutatkoznak különbségek a más okot megjelölőkhöz viszonyítva. A kilencedikesek 66,5 százaléka gondolja úgy, hogy magántanár nélkül is jól teljesít, a tizedikesek már kevesebben, a tizenkettedikeseknek már csupán 16 százaléka. A diákok majdnem negyede (24,2 százalék) állítja azt, hogy barátai ingyen segítenek neki, 15,9 százalékuk pedig azt mondta, hogy családja anyagilag nem tudja megengedni magának a magántanár fizetését. További 10,6 százalékuk egyéb okok miatt nem igényel magánórákat, 10,5 százalékuk pedig mire rájött, hogy szüksége lenne erre, már késő volt, 7 százalékuk pedig nem ismer jó magántanárt.

OLARU IULIA

Továbbra is a városközpontbeli elit iskolák a legnépszerűbbek a szülők körében

Elkezdődött a beiratkozás az előkészítő osztályba

Elkezdődött a kisgyerekek beírása az őszi tanévkezdő előkészítő osztályokba, a szülőket idén még nem kötelezik arra, hogy kötelezően kijárassák csemetéjükkel a nulladik osztályt, jövőtől azonban azok, akik nem estek át az óvodát iskolával összekötő átmeneti szakaszon, nem írathatók be első osztályba. Akárcsak az elmúlt években, továbbra is a városközpontbeli elit iskolák iránt a legnagyobb az érdeklődés a lakónegyedbeli tanintézetek rovására, sok szülő ideiglenes tartózkodási engedéllyel próbálja elérni, hogy csemetéje az általa kiszemelt iskolába nyerjen felvételt. A székesfehérvári iskolák többségében már a beiratkozás első napján többen jelentkeztek, mint ahány helyet jóváhagytak a tanintézet számára. A korábban tapasztalt torlódást elkerülendő a legtöbb helyen előzetesen időpontot egyeztettek a szülőkkel, ennek ellenére egyes iskolákban így is sorba kellett állni. Igaz, messze nem annyit, mint tavaly, amikor néhány tanintézet előtt már vasárnap estétől várakoztak a szülők, hogy hétfő reggel beírássák gyermeküket az áhított pedagógus osztályába. Görbe Péter Hargita megyei főtanfelügyelő arra számít, hogy elegendő lesz az oktatási minisztérium által jóváhagyott osztályszám, és egyetlen kisgyereket sem zárnak ki.

Az előkészítő osztályba való beiratkozás első szakasza március 18-áig tart, a jelentkezési lapok elbírálása március 21. és 24. között zajlik. A gyermekek elosztására 25-én kerül sor, 26-án pedig az iskolákban függesztik ki azok névsorát, akik egyik tanintézetbe sem jutottak be, illetve nyilvánosságra hozzák a szabad helyeket. A második szakasz március 29-én kezdődik.

Gondot okoz a csökkenő gyereklétszám

A marosvásárhelyi Tudor Vladimirescu Általános Iskolában idén egyetlen magyar előkészítő osztályt indítanak, Boczog igazgató szerint többre

nincs helyük. Ha több elemi osztály indulna, az a felsőbb osztályok létét veszélyeztetné, kénytelenek lennének két váltásban megszervezni az oktatást, amit valószínűleg a szülők nagy része nem nézne jó szemmel, és más iskolába íratná át csemetéjét, nyilatkozta a sajtónak az igazgató. A Tudor

„A körzetesítés bevezetésével vált »divattá«, hogy a lakótelepeken vagy a város peremközségeiben lakó szülők tartózkodási engedély beszerzésével próbálják elérni, hogy csemetéjüket felvegyék az általuk jobbnak vélt városközpontbeli iskolákba. Teszik ezt annak ellenére, hogy a nagyobb távolság miatt jóval korábban fel kell költeniük a kicsit. ”

lakótelepi tanintézet vezetője arra is felhívta a figyelmet, hogy a pedagógusok még jóval a beiratkozás előtt elkezdik népszerűsíteni a tanintézetet. Ezt az egyre fogyatkozó gyereklétszám is indokolja, az iskoláknak meg kell harcolniuk a gyerekekért. Azonban messzemenően a magyar osztályokkal rendelkező lakótelepi iskolák vannak a legnehezebb helyzetben, hiszen számukra a városközpontbeli magyar elit iskolák és a közeli román tanintézetek egyaránt konkurenciát jelentenek. „Ezzel a jelenséggel már találkozunk Kolozsváron és más nagyvárosokban: a főtéren megmaradtak az egynyelvű tanintézetek, s a lakótelepeken teljesen megszűntek a magyar anyanyelvű osztályok” – hívta fel a figyelmet az igazgató, aki szerint amíg elegendő számú gyerek van, fenn kell tartani a lakótelepi magyar osztályokat.

Korán kelés és „családi iskola”

Kolozsváron, akárcsak más városokban, a körzetesítés bevezetésével vált „divattá”, hogy a lakótelepeken vagy a város peremközségeiben lakó szülők tartózkodási engedély beszerzésével próbálják elérni, hogy csemetéjüket felvegyék az általuk jobbnak vélt városközpontbeli iskolákba. Teszik ezt annak ellenére, hogy a nagyobb távolság miatt jóval korábban fel kell költeniük a kicsit, és több időt kell utazással tölteni, amit a reggeli közlekedési dugók tesznek még nehezebbé. „Sokkal jobb az oktatás színvonala, ezért járjuk oda. Mindenki a legjobbat akarja a gyerekének” – indokolta a döntést egy neve elhallgatását kérő szülő. Az elit iskolákban található helyekért való harc a román iskolákban sem ismeretlen, a temesvári Carmen Sylva Pedagógiai Gimnázium a tartózkodási engedélyekkel való üzérkedést akarta kizárni, amikor úgy döntött: más kritériumok alapján választja ki jövőendőbeli diákjait. A tanintézet vezetősége azokat a gyerekeket részesíti előnyben, akiknek szülei, nagyszülei is az évszázados alma materbe jártak, vagy akiknek már egy gyereke ott tanul. Azoknak a sorsáról, akik nem felelnek meg a szelektálási kritériumoknak, sorhúzással dönt az iskola vezetősége. A helyiek tetszését nem nyerte el az igazgatóság döntése, úgy vélik, a gyerekek érdekei sérülhetnek azáltal, hogy szüleik iskolázottsága alapján veszik fel őket egyik vagy másik tanintézetbe. Aura Danielescu Temes megyei főtanfelügyelő szerint mivel a város központjában lévő iskolának nincs körzete, úgy válogathatja meg diákjait, ahogy akarja. „Nagyon nehéz, hogy minden szülő elvárásának megfeleljünk, és úgy találjunk ki kritériumokat” – jelentette ki az illetékes.

PAP MELINDA

Az oktatási miniszterrel egyeztettek az RMDSZ honatyái

Az oktatási törvény előírásainak gyakorlatba ültetését, illetve a speciális tankönyvek alapján történő román nyelv-tanítást szorgalmazták az RMDSZ honatyái az Andrei Curaj oktatási miniszterrel való találkozón február közepén. Kelemen Hunor szövetségi elnök arra hívta fel a figyelmet, hogy a kerettanterv kapcsán kezdeményezett közvita kiváló alkalom arra, hogy átfogó reformot és szemléletváltást készítsen elő a romániai oktatásban. Azonban úgy vélte, ehhez előbb a hatályos törvényt, elsősorban a jogszabály kisebbségekre vonatkozó előírásait kellene gyakorlatba ültetni. „A törvény előírja, hogy a román nyelv-tanítást speciális módszertan alapján tanítsák a magyar gyermekeknek, ezért azt kérjük, hogy a minisztérium végezze el a munkát: legyen tankönyv a diákoknak középiskola végéig, hogy ezekhez az igényekhez igazítsák a felmérőket, vizsgákat és az érettségét is” – hangsúlyozta Kelemen Hunor. Az RMDSZ képviselőházi frakciótermében tartott találkozón Szabó Ödön, a képviselőház oktatási szaktanárságának tagja hangsúlyozta: Romániában erősíteni és védeni kell az anyanyelvű oktatást, ez azonban csak akkor lehetséges, ha alkalmazzák a törvény erre vonatkozó pozitív előírásait. Úgy vélte, fontos, hogy a tanfelügyelőségeken magyar tagozatért felelős tanfelügyelők, a vegyes tagozatú intézményekben magyar aligazgatók legyenek, hiszen az a tapasztalat, hogy a többség a kisebbségi tagozatokon kezdi a takarékoskodást. Rámutatott, hogy a román nyelv oktatásában is egy sor változtatásra van szükség. „Egyszerűen mást és másként kell tanítani, hiszen a magyar diákoknak a román nem anyanyelv, tehát nem is lehet ugyanaz az elvárás” – taglalta Szabó Ödön. Arra is kitért, hogy az RMDSZ számára prioritás az állami intézményi keret bővítése, ki- szélesítése, azonban bár a tanügyi törvény előírja, ezek a téren sem történt meg a szükséges előrelépés. „A kisebbségi továbbképző központ létrehozása nem tűr további halogatást. Ez idáig egyetlen ilyen intézmény jött létre, az is nemzetközi megállapodás eredményeként, ez a központ Medgyesen működik, és a német kisebbséget szolgálja. Ígéretet kaptunk arra, hogy mihamarabb meglesz a létrehozására vonatkozó miniszteri rendelet” – emlékeztetett a képviselő, hozzátéve, hogy a kisebbségi oktatás kutatásával foglalkozó háttérintézményre is szükség van. A találkozón Korodi Attila Hargita megyei képviselő a kisegítő személyzet szerepére hívta fel a figyelmet, míg László Attila Kolozs megyei szenátor a szamosújvári magyar iskola helyzetére tért ki, elmondva, már csak a minisztérium jóváhagyására van szükség az induláshoz.

Támogatja a kormány a magán- és felekezeti iskolákat

A magán- és a felekezeti iskolákat is támogatja ettől az évtől a kormány az állami költségvetésből, döntött március elején a kabinet. Az oktatási minisztérium közleményében tudatta, hogy az akkreditált tanintézeteket az állami iskolákhoz hasonló mértékben, a fejkvóta alapján finanszírozzák a helyi hivataloknak az általános forgalmi adóból (áfa/TVA) visszaosztott összegek révén. Az elemi, általános és gimnáziumi, valamint szakiskolai képzés után is járó támogatások mértékének meghatározásakor figyelembe veszik az adott tanintézet típusát, nagyságát, ahogyan azt is, hogy vidéki vagy városi környezetben, illetve milyen földrajzi és éghajlati körülmények között működik. Az állami költségvetésből folyósított finanszírozás a tanintézet alkalmazottainak bérét és más pluszjuttatását, valamint az iskola más jellegű költségeit is fedezi. A minisztérium rámutatott: egy városi általános iskola 2016-ban egy tanuló után évi 3043 lejt kap, míg vidéken a támogatás évi 3499 lejt diákonként. A gimnáziumok esetében a finanszírozás ugyanakkora mértékű: egy diák után 3043 lejt évente. A kisebbségi tananyelvű osztályokat is működtető tanintézetek pluszjuttatásban részesülnek. A diáklétszám alapján kapnak pénzt a magántulajdonban lévő és a felekezeti iskolák az oktatók szakmai továbbképzésére és a diákok időszaki szintfelmérőire. A tanintézeteknek minden évben november 20-áig kell elküldeniük a helyi önkormányzatnak és a megyei tanfelügyelőségnek, hogy az iskolában, illetve az egyes tagozatokon és szakokon hány diák tanul, a statisztikát a megyei pénzügyi hivataloknak továbbítják, ennek alapján

osztják majd vissza az áfa egy részét. Az állami támogatásban részesülő magántulajdonú és felekezeti iskoláknak nyilvánosságra kell hozniuk, hogy mekkora finanszírozást kaptak, és mire használták. Kelemen Hunor RMDSZ-elnök a kormány döntéséről elmondta: a magyar kisebbségi oktatás is hasznélvezője ennek. Kifejtette, a tanügyi törvénybe foglalt szabályozás gyakorlatba ültetése valóban fontos lépés a hazai oktatásban, mely hosszú távon az oktatási rendszer fejlődéséhez, kinálatának bővítéséhez vezet. „A felekezeti oktatás működéséről a korábbi tárca-vezetőkkel is részletesen egyeztetünk, Adrian Curaj jelenlegi tanügyminiszterrel való legutóbbi találkozónkon pedig azt is jeleztük, hogy mindemellett a hazai oktatás előnyére válna, ha az állam a magánoktatás támogatásába bekapcsolódik” – jelentette ki az RMDSZ elnöke. Öröndetesnek nevezte ugyanakkor, hogy a jogszabályba foglaltak lépésenként a gyakorlatban is érvényre jutnak.

Tanszereket kapnak a rászoruló gyerekek

A hátrányos helyzetű gyerekek iskolába járását segítő programot indított az oktatási minisztérium, a tanfelügyelőségek közvetítésével 11839670 lej értékben vásárolnak majd tanszereket a 2016/2017-es tanévre egy, a szaktárca által lebonyolított szociális program keretében. A tanszercsomag maximális értéke az elemi osztályokban diákonként 25 lej, 5–8. osztályban pedig 30 lej. Ebben lesznek füzetek, tolltartó, radír, vízfesték, ecsetek, iskolatáska, gyurma, ragasztó, hegyező, ceruzák, toll 24 patronnal, különleges ábécés- vagy matematikafüzetek, golyóstollak, vonalzők és más taneszközök. Azok a családok részesülhetnek a tanszercsomagokban, ahol a családtagok a bruttó minimálbér legtöbb 50 százalékából élnek. „Az egy családtagra eső jövedelmet úgy számolják ki, hogy figyelembe vesszünk minden bevételt, beleértve a munkanélkülségi segélyt, az eltartási díjakat, az állandó jellegű segélyeket, a gyermekeknek járó állami támogatást, a diákok vagy egyetemi hallgatók ösztöndíját egyaránt” – derül ki a módszertanból. A szaktárca szerint a támogatásból összesen 555 234 hátrányos helyzetű gyerek részesül majd.

Tanévkezdésre ígéri a tankönyveket a szaktárca

Az új tanév kezdetére, szeptember 15-ére ígéri a 4. osztályos diákok új tankönyveit Adrian Curaj tanügyminiszter annak ellenére, hogy elmondása szerint egy hónappal halasztani kellett a közbeszerzési eljárást. A tárcavezető ugyanakkor elmondta, hogy a 11. és 12. osztályosok is ekkorra kapják meg az ingyenes kiadványokat. A képviselőházban tartott meghallgatáson a miniszter a hónapok segítségét kérte az ingyenes tankönyvek biztosításához, amint mondta, jelenleg 55 lej jutna egy főre, de azon reményének adott hangot, hogy a költségvetés-kiegészítés során sikerül növelni az összeget. A 4. osztályosok számára esedékes új tankönyvek kapcsán a miniszter elmondta, folyamatosan egyeztetnek a kiadókkal, hogy sikerüljön időben elkészülni a kiadványokkal. Ugyanakkor emlékeztetett, a sikertelen pályázók ennek ellenére megfellebbezhetik az új tankönyvekre kiírt licit eredményét, és az óvás az előző évek tapasztalata szerint több hónapos késést okozhat.

Jövőre ígérik az igazgatói versenyvizsgát

Stabilitást, az oktatási rendszer fejlesztését remélik a tanügyi szakemberek, pedagógusok az igazgatói versenyvizsgától, melyet a tervek szerint ősszel szervezhetne meg az oktatási minisztérium – számolt be a média. A megszólaltatott illetékesek szerint a megmérettetés véget vetne a jelenlegi áldatlan helyzetnek, amikor a tanfelügyelőségek kénytelenek meghosszabbítani a tanintézetek vezetőinek mandátumát, és a visszaéléseknek is elejét venné. Fájlalják azonban, hogy a módszertan késlekedése miatt a vizsgáztatásra leghamarabb októberben kerülne sor. Andrei Curaj oktatási miniszter február végén közölte, hogy előrehaladott szakaszban van az iskolaigazgatók és főtanfelügyelők versenyvizsgájának szervezésére vonatkozó módszertan kidolgozása. „Aki nem megy át a vizsgán, nem lehet kinevezni” – jelentette ki a tárcavezető. Elmondta, kinevezése óta zavarja a jelenlegi helyzet, hogy vizsga nélkül hosszabbítják meg a mandátumokat. „Az igazgatók hét éve nem vettek részt vizsgán, ami nem tesz jót a romániai oktatási rendszernek” – idézte

a Mediafax Andrei Curaj tárcavezetőt. Az oktatásügyi miniszter azon reményének is hangot adott, hogy még az ő minisztersége alatt szervezhetik meg az első megmérettetéseket. Emlékeztetett, amikor a tárca élére került, véget ért a főtanfelügyelők kiválasztását szolgáló vizsgaidőszak, és hat megyében nem sikerült vezetőt találni. „Akkor jöttek a kollégáim a javaslattal, hogy nevezzünk ki ideiglenes főtanfelügyelőket, és amikor a metodológiát kértém, mondták, hogy nincs” – mesélte a tárcavezető. Király András oktatási államtitkár szerint időszzerű az iskolaigazgatók és helyetteseik versenyvizsgájának megszervezése. Emlékeztetett, hogy a folyamatot Sorin Cîmpeanu korábbi miniszter indította el, megszervezve a főtanfelügyelők versenyvizsgáját, de még ezt sem sikerült lezárni. „Reméljük, ennek a kormánynak lesz ideje megszervezni a főtanfelügyelők, tanfelügyelők és igazgatók vizsgáját is” – jelentette ki Király. Felhívta a figyelmet, hogy a törvény által előírt négyéves mandátuma már minden igazgatónak rég lejárt, azóta a tanfelügyelőségek egy évre nevezik ki őket, holott az oktatási törvény előírja: rövid és középtávú menedzseri tervekkel kellene kidolgozniuk, amelyekről évente egyeztetniük kellene az önkormányzatokkal, a tanintézetek vezetőtanácsával. Kiss Imre Kovászna megyei főtanfelügyelő rámutatott: nagy szükség lenne arra, hogy a tanintézetek vezetői négyéves mandátumot nyerjenek, hiszen ez szavatolná a stabilitást a rendszerben. Kifejtette, az igazgatók általában elhivatottságból vállalják a tisztséget, céljuk, hogy fejlesztéseket eszközöljenek, anyagilag nem motiválják őket, hiszen az alapbér 25–30 százalékát kapják vezetői pótlékként.

Tanműhelyeket avattak Kolozsváron

Korszerűen felszerelt szakoktatási tanműhelyeket adott át február végén Kolozsváron Potápi Árpád, a magyar miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára. A kolozsvári Református Kollégium szakképző intézetében egy 14,8 millió forintos, magyar állami támogatással felszerelt asztalosműhelyt avatott, míg a Báthory István Gimnáziumban egy 3,4 millió forintos támogatással vásárolt könyvtőgépet adott át.

Az államtitkár emlékeztetett, hogy az elmúlt év a határon túli magyar szakképzés éve volt. „Folytatjuk a szakképzés évét, de emellé meghirdettük a külföldi magyar ifjú vállalkozók évét. Ezekre a diákokra a következőkben vállalkozóként is számíthatunk” – nyilatkozta az átadó ünnepségen Potápi. A református tanintézet asztalosműhelyének átadásán felszólaló Kató Béla református püspök rámutatott, hogy a gyakorlat szerint szakoktatást csak azok vállaltak, akiknek nem volt más lehetőségük. A Református Kollégium keretében megszervezett szakoktatás azért nyújt többet, mert itt több a felelősségérzet, a rátermettség és a ragaszkodás hangsúlyozta. A református szakképző intézetben két évfolyamon 180 diák tanulhat szakon, míg a Báthory-gimnázium könyvtőgépi szakján 75 diákot oktatnak három évfolyamon.

Egészségügyi nevelést kér a szakminiszter

Kötelező tantárggyá tenné az egészségügyi nevelést az óvodások és az iskolások számára Patriciu Achimaș Cadariu. Az egészségügyi miniszter ezt új tantárgyként vezetné be, az órákon pedig a gyerekek az egészséges táplálkozásról, higiénéről, illetve a dohányzás és alkoholizmus elleni harcra tanulnának. A tárcavezető szerint az órákat az iskolai rendelőben dolgozó orvosok és asszisztensek tartanák. „Úgy vélem, hogy ezek az órák kötelezőek kellene legyenek, és van egy hatalmas erőforrásunk, amelyet ki kellene használnunk: az iskolai orvosok. Kötelességünk fenntartani ezt a szakmát, hiszen egyre kevesebb az iskolai orvos” – fogalmazott a miniszter. Mint mondta, a szakemberektől elsősorban a napi higiénára, helyes táplálkozásra vonatkozó tanácsokat kapnának a gyerekek, de arról is hallhatnának, hogyan előzzék meg az olyan káros szenvedélyek kialakulását, mint a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a gyógyszerek és más szerek túlzott használata. „Minél hamarabb, annál jobb” – mondta Patriciu Achimaș Cadariu arra a kérdésre, hogy szerinte mikortól kellene oktatni az új tantárgyat. Úgy vélte, ennek hatása hosszú távon mutatkozna meg.

P. M.